

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Statistická analýza postoje vysokoškolské mládeže
k měkkým drogám**

Zdena Růžičková

© 2013 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání bakalářské práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Statistická analýza postoje vysokoškolské mládeže k měkkým drogám" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1. 3. 2013

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Doc., Ing. Marii Prášilové, CSc. za odborné vedení a ochotu při zpracování diplomové práce, dále i spolužákům, kteří se zapojili do dotazníkového šetření.

Statistická analýza postoje vysokoškolské mládeže k měkkým drogám

--

Statistical analysis of the approaches of University youth towards soft drugs

Souhrn

Diplomová práce analyzuje postoj studentů České zemědělské univerzity v Praze ke skupině měkkých drog. Literární rešerše podrobně uvádí charakteristiky jednotlivých drog, které patří do skupiny drog měkkých společně s jejich účinnými látkami a působením na organismus. Práce se věnuje protidrogové politice v České republice a dalších zemích EU, drogové prevenci, ekonomickým důsledkům drogové problematiky a také analýzou obchodu s konopnými drogami.

Práce zahrnuje vlastní terénní průzkum formou dotazníkového šetření provedeného anonymně se studenty České zemědělské univerzity v Praze v zimním semestru akademického roku 2012/2013. Dotazníky byly distribuovány pomocí internetové aplikace Google documents a osobním kontaktem s respondenty v prostorách univerzity. Celkem bylo distribuováno 200 dotazníků, použitelný počet navrácených dotazníků činil 80 %, tedy 160 kusů. Konečné výsledky byly jednotlivě analyzovány, statisticky vyhodnoceny pomocí asociace a kontingence, jednotlivě diskutovány a bylo provedeno i jejich srovnání s dostupnými údaji obdobných průzkumů. Závěr práce se věnuje návrhům a doporučením v oblasti drogové prevence.

Klíčová slova: měkké drogy, konopné drogy, legislativa, drogová prevence, cílová skupina, dotazníky, statistické zhodnocení.

Summary

This thesis analyzes the students' attitude of the Czech Agricultural University in Prague to a group of soft drugs. Literature review details the characteristics of each drug that belongs to the group of soft drugs with active ingredients and their effects on the body. The work is dedicated to drug policy in the Czech Republic and other EU countries, drug prevention, the economic consequences of the drug problem and also an analysis of trade in cannabis.

Work includes actual field survey through a questionnaire survey conducted anonymously with the students of the Czech Agricultural University in Prague in the winter semester of the academic year 2012/2013. Questionnaires were distributed using Google online documents and personal contact with respondents in the university premises. Total of 200 questionnaires were distributed, the applicable number of returned questionnaires was 80%, or 160 pieces. Final results were individually analyzed statistically evaluated using association and contingency, individually discussed and it was done by comparing them with the data of similar surveys. Conclusion of the thesis proposals and recommendations in the field of drug prevention.

Keywords: soft drugs, hemp drugs, legislature, drug prevention, target group, checklists, statistical analysis.

OBSAH

1. ÚVOD	10
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika.....	11
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	14
3.1 Měkké drogy.....	14
3.1.1 Kokový čaj.....	14
3.1.2 Čaj.....	15
3.1.3 Káva.....	15
3.2 Konopné drogy.....	16
3.3 Protidrogová politika v ČR.....	20
3.4 Rozpočty a financování.....	22
3.4.1 Výdaje z veřejných rozpočtů.....	22
3.4.2 Výdaje zdravotních pojišťoven.....	22
3.4.3 Výdaje na protidrogovou politiku v období krize.....	23
3.5 Drogové trhy.....	23
3.5.1 Spotřeba konopných drog.....	23
3.6 Městské drogové politiky.....	24
3.6.1 Protidrogová politika v hlavním městě Praha.....	24
3.7 Drogová prevence.....	26
3.8 Konopné drogy – situace v Evropské unii.....	27
4. CHARAKTERISTIKA POPULAČNÍ SKUPINY	30
5. VÝSLEDKY A DISKUSE	32
5.1 Analýza obchodu s konopnými drogami v ČR.....	32
5.2 Analýza postoje studentů České zemědělské univerzity k měkkým drogám.....	38
5.2.1 návratnost dotazníků.....	38
5.2.2 četnost odpovědí na jednotlivé otázky dotazníkového šetření.....	39

5.3 Analýza závislosti mezi znaky.....	49
5. 4 Návrhy a doporučení.....	51
6. ZÁVĚR	53
8. PŘÍLOHY	61

1. ÚVOD

Snaha člověka ovlivnit své chování a prožívání skutečnosti prostřednictvím návykových látek je stejně stará jako lidstvo samo. Děje se tak dodnes a bude se dít i nadále.

Drogy doprovázejí člověka od počátku jeho historie. Přes různé kulturní a politické změny se jedná v podstatě o trvalý objekt širokého zájmu, a to i politického. V současné době po období značné chemizace farmaceutického průmyslu se zájem o drogy rostlinného původu zvyšuje jak z hlediska terapeutického, tak z hlediska ekonomického, příkladem může být i současné projednávání návrhu zákona o používání marihuany pro léčebné účinky parlamentem České republiky (v návrhu se uvažuje i o budoucím udělení licencí pro české pěstitele).

V roce 2010 nabyly na účinnosti nový trestní zákoník a spolu s ním také nařízení vlády týkající se bližšího vymezení druhů a množství omamných a psychotropních látek pro potřeby nového trestního zákoníku. Obě úpravy představují v České republice první pokus o jednoznačné rozdělení drog podle jejich společenské a zdravotní nebezpečnosti tak, jak je tomu ve většině zemí EU. Zdůrazňovaným cílem nové úpravy je snížit rizika plynoucí z existence vysoce organizovaných trhů aktivně podporujících poptávku po drogách. Tyto úpravy vyvolaly potřebu standardizovaného výzkumu, který bude průběžně hodnotit dopady legislativních změn na český trh zejména s konopnými drogami. Výzkum je realizován Klinikou adiktologie 1. lékařské fakulty UK v Praze, dále se jím zabývá Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Národní protidrogová centrála Policie ČR.

Česká republika je aktivně zapojena do programů Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (*European Monitoring center for Drugs and Drug Addiction*) a v současnosti patří mezi nejvíce progresivní země EU v oblasti primární prevence rizikového chování, což se odráží i ve skutečnosti, že v oblasti užívání návykových látek došlo ke stabilizaci situace u mládeže, lze pozorovat pozitivní trendy ve vývoji situace v oblasti užívání konopných látek. Ovšem dlouhodobě závažným problémem zůstává kouření a konzumace alkoholu mezi mládeží, kdy se situace od 90. let minulého století bohužel nezměnila.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je statistická analýza postoje studentů České zemědělské univerzity v Praze k měkkým drogám na základě dotazníkového šetření. Vlastní průzkum bude doplněn analýzou obchodu s konopnými drogami v České republice na základě statistických dat, které poskytují Národní protidrogová centrála SKVP Policie ČR a Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti při Úřadu vlády ČR. Výsledkem práce bude formulace návrhů a doporučení ve vztahu k protidrogové prevenci u vybrané populační skupiny.

2.2 Metodika

Statistické zjišťování v případě společenských jevů používá hlavně výběrové zjišťování (Hindls a kol., 2006). Mezi jeho hlavní druhy patří i dotazování. To z hlediska sběru sociometrických dat spolu s pozorováním a studiem dokumentů patří ke kvantitativním vysoce standardizovaným technikám.

Mezi základní mapující metody, které používají studie hodnotící užívání drog, patří i metody analytické (rozbory moči, krve, slin, potu...). Každá z metod má své výhody i limity, většina studií se snaží kombinovat metody sociologické s analytickými (Kovaříková a kol., 2005).

Vzhledem k tématu diplomové práce je třeba zmínit, že v adiktologickém výzkumu se často rezignuje na dosažení reprezentativnosti vzorku vzhledem k cílové skupině zkoumaného souboru, existují určitá omezení, se kterými se již většinou dopředu počítá. Při výzkumu uživatelů konopných drog se používají longituální projekty (tříleté až pětileté), neboť konzumenti konopných drog jsou rozprostřeni v celkové populaci adolescentů a mladých dospělých (Charvát, 2005).

Cílová skupina respondentů představuje studenty prezenčního bakalářského a magisterského studia České zemědělské univerzity v Praze v zimním semestru akademického roku 2012/2013. Distribuce dotazníků proběhne pomocí internetové aplikace Google documents a osobním kontaktem s respondenty v prostorách univerzity.

Dotazník obsahuje dvě části, identifikační údaje a konkrétní dotazy s předdefinovanými odpověďmi.

Pro analýzu závislosti mezi kvalitativními statistickými znaky je použita asociace a kontingence. Asociace zkoumá vztah mezi alternativními statistickými znaky, které nabývají pouze dvou obměn. Kontingence analyzuje vztah mezi kvalitativními statistickými znaky, z nichž je alespoň jeden znak množným. Při asociaci je statistický soubor roztríděn podle dvou kvalitativních alternativních statistických znaků A a B, přičemž výsledek třídění je uspořádán do asociční tabulky. V asociční tabulce lze změřit těsnost závislosti mezi znaky A a B. Při měření stupně asociční závislosti byl použit koeficient asociace (V), který se pohybuje v intervalu $\langle -1; 1 \rangle$ a v případě úplné závislosti je roven ± 1 , v případě nezávislosti je roven 0.

$$V = \frac{ab - bc}{\sqrt{(a + b)(c + d)(a + c)(b + d)}}$$

Při zkoumání závislostí bylo pracováno s údaji získanými z výběrového šetření. Proto je důležité posoudit, zda se jedná o znaky závislé a zda je tedy možno získané výsledky zobecňovat na základní soubor (Řezanková, 2007). Testování tedy ověřuje, zda je mezi dvěma znaky statisticky průkazná závislost. Při výpočtu se používá χ^2 testu, kdy se vychází z nulové hypotézy, která předpokládá nezávislost mezi oběma znaky. Pokud je rozsah souboru větší než 40, podíl teoretických četností menších než 5 nepřekračuje 20 % a žádná z teoretických četností není menší než, 1 lze použít z následující vzorec:

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Pokud platí $\chi^2 > \chi^2_{\alpha (k-1)(m-1)}$, zamítá se nulová hypotéza na hladině závislosti α .

K analýze obchodu s konopnými drogami v České republice jsou použita data, která shromažďují Národní protidrogová centrála SKVP Policie ČR a Celní protidrogová jednotka Ministerstva financí České republiky. Data se týkají různých ukazatelů, například osob páchajících trestnou činností spojenou s výrobou, obchodováním, vývozem a dovozem nelegálních drog, záchytů drog a odhalování nelegálních laboratoří a pěstíren marihuany.

Příslušná data jsou shromažďována a vyhodnocována analytickým pracovištěm národní protidrogové centrály, vyhodnocování statistických dat se provádí na základě hlášení útvarů policie a celní správy.

Indexní analýza je důležitou součástí analýz sociálně ekonomických ukazatelů. Pomocí ní se provádí porovnání ukazatelů, které se liší z hlediska věcného, prostorového nebo časového. Porovnání lze provádět buď pomocí rozdílu (absolutně) nebo podílu (relativně). Podílem hodnot téhož ukazatele získáme index, rozdílem pak absolutní rozdíl (absolutní přírůstek) ukazatele (Svatošová, Kába, 2009). Na základě jednoduchých individuálních indexů se srovnávají dvě hodnoty téhož ukazatele. Provede-li se srovnání množství pro jednu jednotku, použije se jednoduchý individuální index množství ve tvaru:

$$I^q = \frac{q_i}{q_0} \quad \Delta = q_i - q_0$$

Jednoduché porovnání vývoje ukazatelů v čase se provádí dvojím způsobem. Za prvé indexy bazickými, kdy se porovnávají hodnoty ukazatele vzhledem ke stejnému období (bázi). Za druhé indexy řetězovými, kdy se porovnávají hodnoty ukazatele vzhledem k období předchozímu, indexy mají měnicí se základ.

$$I^q = \frac{q_i}{q_{i-1}} \quad \Delta = q_i - q_{i-1}$$

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

Předložená diplomová práce bezprostředně navazuje na bakalářskou práci autorky, která řešila obdobné téma, ovšem u dětí pražských základních škol (Růžičková, 2011). V literární rešerši bakalářské práce se autorka podrobně věnovala vymezení pojmu droga, dělení drog z různých hledisek, měkkým drogám s důrazem na konopné, uvedla též platnou legislativu a řešila i problematiku drogové prevence a metody adiktologického výzkumu.

Následující text se proto zaměří pouze na drogy měkké, respektive drogy konopné, a uvede shrnutí základních faktů spolu s doplňujícími poznatky zejména ve vztahu k cílené populační skupině.

3.1 Měkké drogy

Dělení na tvrdé a měkké drogy se vztahuje k riziku spojenému s jejich užíváním. Měkké drogy se též označují jako drogy s akceptovatelnou mírou rizika nebo drogy s relativně malou mírou rizika – marihuana, hašiš, kokový čaj – a prakticky bez rizika – káva, čaj (Minařík, 2007).

3.1.1 Kokový čaj

Rod kokainovník (*Erythroxylum* P. Browne) zahrnuje asi 250 tropických druhů rozšířených hlavně v Americe (Valíček a kol., 2002). Všechny druhy produkují kokain, listy jsou zahrnuty do Jednotné úmluvy o omamných látkách seznamu 1.

Nejznámější je kokainovník pravý (*E. coca* Lamk.). Drogou jsou sušené listy (*Folia cocae*), obsahující až 1,5% fyziologicky velmi účinných alkaloidů, z nichž nejdůležitější je kokain, dále traxilliny, hydrolin, valerín a cuskohyopin, z dalších obsahových látek lze uvést vitamíny (A, C, thiamin a riboflavin), kyselinu nikotinovou a vyšší obsah vápníku, železa a fosforu (Alberts a Mullen, 2002; Jahodář, 2006). Droga slouží hlavně k izolaci kokainu (viz tvrdé drogy). Vlastní kokain se dnes pro značnou toxicitu, nebezpečí návykovosti a pro menší stálost v terapii prakticky nepoužívá.

Původní indiánské obyvatelstvo drogu žvýká nebo kouří pro povzbuzující účinky a pro zahnání pocitu hladu. Dlouhodobé požívání vede k trvalým poruchám trávicího ústrojí. V některých oblastech pěstování v Jižní Americe se koka legálně prodává ve varných sáčcích (te de coca, maté de coca). Čaj má pouze mírné stimulační účinky bez vedlejších

nebo intoxikačních účinků kokainu, zmenšuje bolesti hlavy i žaludku a zvyšuje fyzické i duševní síly. Pomáhá i při cukrovce a hubnutí. V tradiční lidové medicíně se hojně využívají rozdrčené či rozemleté listy, v poslední době se na trhu objevuje i řada výrobků obsahujících výtažky z listů - zubní pasty, krémy, nápoje (Alberts a Mullen, 2002; Valíček, 2002; Růžičková, 2011).

3.1.2 Čaj

Rod čajovník (*Camellia* L.) zahrnuje asi 50 druhů stále zelených subtropických a tropických keřů nebo stromů. V kultuře pěstovaný čajovník čínský /*Camellia sinensis* (L.) O. Kuntze/ pochází z j. a jv. Číny a přilehlých oblastí. Drogou je list (*Folium theae*). Z hlediska terapeutického má význam především čaj zelený, získávaný okamžitým usušením. Fermentovaný, tedy černý čaj, má vynikající chuťové účinky, ale účinky léčivé jsou mnohdy výrazně nižší (Janča, Zentrich, 1994).

Obsahové látky tvoří zejména až 25 % polyfenolů (především tříslovin), až 4 % purinových bází, tj. kofein (thein), theophyllin a teobromin, dále saponiny, flavonové glykosidy, minerální látky, vitamíny skupiny B, silice a další. Obsah samozřejmě závisí na původu, úpravě, sběru atd. (Jahodář, 2006).

Čaj patří vedle kávy a kakaa k nejrozšířenějším pochutinám. Jeho terapeutické využití a indikace jsou rozsáhlé, působí nejen obsahem kofeinu, ale celým komplexem biologicky aktivních látek, a konečně i jeho psychoterapeutické působení není nezanedbatelné. Používá se i v kosmetice a olej ze semen slouží k potravinářským i technickým účelům. Místně se využívají mladé listy a mladé výhonky jako zelenina (Valíček a kol., 2002). Ovšem hlavní využití spočívá v pití oblíbeného nápoje, s nímž jsou spojeny i různé obřady dosahující až k společenskému umění (Japonsko).

3.1.3 Káva

Rod kávovník (*Coffea* L.) zahrnuje přes 60 druhů pocházejících z tropické Afriky a Madagaskaru. Ekonomicky nejvýznamnější jsou kávovník arabský (*Coffea arabica* L.), kávovník liberijský (*Coffea liberica* Bull. ex Hiern) a kávovník robusta (*Coffea canephora* Pierre ex Froehner). Nejdůležitějším druhem je kávovník arabský – představuje asi 65 % světové produkce.

Drogou je kávové semeno (*Semen coffae*). Zelená semena obsahují bílkoviny, tuk, sacharidy, kofein, organické kyseliny, celulosu a minerální látky. Pražená semena mají obsah kofeinu 0,7 – 1,5%, v pražené kávě jsou dále např. aromatické látky (Alberts, Mullen, 2002; Jahodář, 2006). Kávová semena nemají přímé farmaceutické použití. Uplatňuje se hlavně kofein, ten působí povzbudivě na CNS, zlepšuje prokrvení tkání a mozkovou činnost. Přípravky s obsahem kofeinu se uplatňují při srdečním kolapsu, akutních oběhových potížích, ochrnutí dýchacího centra, migréně. Kofein slouží i k výrobě osvěžujících nealkoholických nápojů. Zuhelnatěním kávových semen se připravuje kávové uhlí (*Carbo coffeae tostae*), obdoba živočišného uhlí (Valíček, 2002).

Z literárních zdrojů vyplývá, že běžné pití kávy zřejmě nenesou výraznější zdravotní rizika. Pro obsah antioxidantů účinně chrání před stresem, zřejmě i před Alzheimerovou chorobou. Existuje mnoho údajů o účincích pití kávy, ale většina studií se zaměřuje jen na kofein a často jsou závěry neprůkazné. Příliš velké dávky vedou k poruchám vnímání, k třesu a nervozitě, mohou způsobovat poruchy spánku (Alberts, Mullen, 2002).

3.2 Konopné drogy

Rod **konopí** - konopě, (*Cannabis* L., čeleď *Cannabaceae* - konopovité) zahrnuje druhy původní v mírném pásmu Asie a druhotně rozšířené téměř po celém světě. Na území České republiky se podle platné botanické nomenklatury (Danihelka, 2012) uvádí následující druhy (většinou lze bezpečně určit pouze samičí jedince s plně vyžralými plody).

Konopí seté (*Cannabis sativa* L.)

- **Konopí seté pravé** (*C. sativa* var. *sativa*) - tato stará kulturní plodina pěstovaná na našem území od nejstarších dob (ojediněle zplaňující na ruderálních stanovištích) prožívá renesanci zájmu pěstování, zpracovává se v textilním, chemickém, potravinářském, farmaceutickém průmyslu i ve stavebnictví, vzrůstá její význam jako alternativní energetické plodiny (výroba biopaliv). Nažky horší kvality se používají i jako krmivo pro zpěvné i některé hospodářské ptáky (Česká, 2010). V České republice jsou od roku 1999 povoleny pouze odrůdy technického konopí, které vyhovují zákonu o návykových látkách – podle zákona je povoleno pěstovat technické konopí, které obsahuje méně než 0,3 % delta-9-THC. V případě pěstování na celkové ploše větší než 100 m² má podle §29 (Ohlašovací povinnost

osob pěstujících mák setý nebo konopí) Zákona o návykových látkách (zákon č. 167/1998 Sb.) pěstitel ohlašovací povinnost vůči místně příslušnému zákonnému orgánu.

Známé jsou i léčivé účinky technického konopí s různou idikací, drogou je nať (*Herba cannabis sativae*) popřípadě i plody (*Fructus cannabis sativae*).

- **Konopí seté rumištní** (*C. sativa* var. *spontanea*) - druh se v poslední době šíří hlavně na jižní Moravě a může se stát nebezpečným invazivním plevelem. Jeho výskyt může být problematický v oblastech pěstování konopí setého, snadná hybridizace může vést k narušení genofondu pěstovaných odrůd a k jejich znehodnocení.
- **Konopí seté zkřížené** (*C. sativa* nothavar. *intersita*) - jedná se o křížence zatím se vzácným výskytem.

Konopí indické (*C. indica* Lam.)

Drogou je nať (*Herba cannabis indicae*), viz následující text. Neustálým vzájemným odrůdovým i mezidruhovým křížením (*C. sativa* x *C. indica*, *C. indica* x *C. ruderalis*, *C. sativa* x *C. ruderalis*) vznikají další nové odrůdy.

Z konopných drog jsou nejznámější a na černém trhu nejrozšířenější marihuana, hašiš a hašišový olej. Níže je uveden přehled včetně méně obvyklých (Valíček, 2002; Zábranský, 2003; Miovský, 2008).

Modality konopných drog a způsob užití

Marihuana

Marihuana je původně název pouze pro usušená květenství samičích rostlin v americké oblasti, nyní tento pojem platí pro rostlinu jako takovou (tedy včetně případného přimíchání větších listů). Nejčastější formou aplikace je inhalace (kouření spolu s tabákem – joint, vaporizace) a konzumace buď přímá nebo v potravinách (zejména máslo, sladké pečivo, nápoje).

Hašiš - původně značil čistou, neředěnou, lisovanou pryskyřici získanou z rostlin pěstovaných pro tzv. gandžu (vrcholky nejjemnějších samičích rostlin pěstovaných v kultuře). Nyní obecně pojem hašiš značí pryskyřičnou látku (sekret) různým způsobem získanou a připravenou. Nejčastější způsob užití je inhalace, hlavně kouření.

Konopný (hašišový) olej - je vyráběn extrakcí hašiše, kapky se aplikují na tabák nebo cigaretový filtr, popřípadě jako přísada do jídla.

Konopné mléko – extrakt psychoaktivních látek ve smetaně nebo plnotučném mléku, slouží jako nápoj nebo k přípravě jiných potravin.

Himka – extrakt převedený do éteru nebo acetonu, po vysušení se nasakuje do tabáku.

Shit – konzistence připomíná konopný olej, jedná se o usazeniny, které se tvoří při hoření drogy na stěnách kuřáckých potřeb a následně se znovu kouří.

Syntetické a farmaceutické konopné drogy – syntetické slouží zejména k výzkumu mechanismu účinku na CNS, farmaceutické (synteticky vyrobené nebo čištěné rostlinné extrakty) slouží jako léčiva.

Intenzita účinků obsahových látek závisí na řadě faktorů (kvalita, množství, forma, způsob aplikace, koncentrace v jednotlivých oblastech organismu). Největší význam má **aplikace** inhalační (kouření, vaporizéry), kdy trvání účinku je poměrně krátké. Aplikace perorální (pojídání, popíjení) se vyznačuje delší dobou před nástupem psychotropních účinků a jejich trvání je velmi variabilní. Z hlediska terapeutického jsou důležité i další možnosti aplikace – sublinguální (pod jazyk), rektální, injekční a transdermální.

Z hlediska psychoaktivních účinků má význam množství a zastoupení účinných složek, tedy **kanabinoidů**, rozlišuje se 5 hlavních složek (Dupal, 2010), z nichž hlavní účinnou halucinogenní složku tvoří THC (delta-9-trans-tetrahydrocannabinol). Nachází se ve všech druzích konopí v různém % podílu (obsah pod 1% již nemá psychoaktivní účinky). Ostatní složky vykazují synergické působení, byť některé nemají psychoaktivní účinky. Účinky THC a ostatních složek byly podrobně popsány autorkou v bakalářské práci (Růžičková, 2011).

Na trhu se objevují stále nové kultivary s vyšším obsahem účinných látek (i přes 20 % THC), pro tyto „silné“ kultivary se používá označení skunk a marihuana získaná z takovýchto kultivarů už je diskutabilní ve vztahu k označení měkká droga.

Za zmínku stojí i objev **endokanabinoidů** (látky strukturálně obdobné rostlinným kanabinoidům vyskytující se v organismu obratlovců včetně člověka), který skýtá rozšíření možného terapeutického využití; možnost cíleného použití synteticky připravovaných látek se stimulačním nebo inhibičním efektem na endokanabinoidní systém je doprovázena menšími vedlejšími účinky, než těmi, které vyvolávají kanabinoidy marihuany (Šulcová, 2002; Kršiak, 2009).

Léčebné účinky a zdravotní rizika

Z hlediska terapeutického je konopí již dlouhou dobu používáno jako anestetikum, slouží k léčbě řady nemocí a patologických stavů. V poslední době se objevují indikace, u nichž je výzkum v počátcích, zásadní aplikace se očekávají v dermatologii, v léčbě různých zánětů, epilepsii a astmatu.

Obecně v odborné veřejnosti jsou uznávány následné léčebné účinky – zvýšení chuti k jídlu a potlačení zvracení zejména u onkologických pacientů a HIV pozitivních (Frohne et Pfänder, 2005; Kršiak, 2009), pozitivní efekty u roztroušené sklerózy a dalších neurodegenerativních onemocnění, zelený zákal, stavy po úrazech míchy, artritida, Crohnova nemoc, zmírnění nespavosti a úzkostných poruch (Miovský, 2009; Dupal, 2010).

V České republice nejsou registrovány léky na bázi kanabinoidů jako v jiných zemích EU, ale to se jistě změní, až vejde v platnost zákon o používání marihuany pro léčebné účely. Uvažuje se zejména o lécích pro pacienty s roztroušenou sklerózou, HIV pozitivních, s onkologickými onemocněními a s Parkinsonovou nemocí.

Ze zdravotních rizik konzumace konopných drog je třeba zmínit to, že chronický konzument zpravidla umírá na přidružená onemocnění a že při velmi velmi vysokých dávkách se může projevit až akutní toxická psychóza s paranoidními příznaky a se stavy úzkosti nebo těžké paniky s úplnou dezorientací. Obecně lze konstatovat, že konzumace se projevuje zejména jako rizikový faktor rozvoje psychóz, dalšími projevy jsou onemocnění dýchacích cest, imunologické efekty, kardiovaskulární problémy, vliv na reprodukční systém, kognitivní poruchy chování a spánkové poruchy (Schreiber, 2007; Miovský, 2008; Hozák, 2010).

V souvislosti s výše uvedeným je třeba zmínit zajímavou metodickou příručku *Efektivní regulace užívání marihuany – Jak pracovat s lidmi, aby omezili nebo přestali užívat konopí*. Jedná se o první metodickou příručku v ČR speciálně zaměřenou na uživatele konopných drog, kterou vydal v roce 2010 Úřad vlády ČR (k dispozici je i elektronická verze pro studenty ve formátu pdf). Na stránkách EMCDDA je i v české verzi dostupná monografie *Antologie konopí: globální otázky a lokální zkušenosti*, ze které lze získat mnoho odborných poznatků (www.emcdda.eu/publications/monographs).

3.3 Protidrogová politika v ČR

O situaci v oblasti drog v ČR včetně příslušné legislativy obecně podávají relevantní informace následující dokumenty – *výroční zprávy* Národní protidrogové centrály SKPV Policie České republiky a Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti při Úřadu Vlády České republiky. Národní monitorovací středisko úzce spolupracuje s Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), jejíž *Annual reports* též obsahují informace o stavu drogové scény v naší republice jakožto členské země EU.

Odpovědnost za tvorbu a naplňování národní protidrogové politiky nese vláda ČR, jejím poradním a koordinačním orgánem je Rada vlády pro koordinaci drogové politiky. V platnosti jsou *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018*.

K hodnocení roku 2011 lze uvést následující podstatné informace. Vyhodnocení trestního zákoníku z roku 2010 (zákon č. 40/2009 Sb.) a vládního nařízení si vyžádalo pouze novelizaci seznamu psychaktivních látek (např. obsah THC byl nově vztažen jen k vrcholovým částem rostliny). Jako reakce na rozšíření nabídky nových syntetických drog byl v roce 2011 novelizován zákon č. 176/1998 Sb., o návykových látkách, byl též přijat zákon o trestné odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, což je velký posun, neboť za drogové trestné činy byly do té doby trestány pouze fyzické osoby. Byl též schválen soubor nových zdravotnických předpisů v rámci reformy zdravotnictví (platnost od dubna 2012).

Bohužel navzdory vládní podpoře drogové prevence došlo poprvé k poklesu výdajů z rozpočtů státní správy (o 10,1% ve srovnání s rokem 2010), celkové výdaje činily 563,8 mil. Kč. U dotací na primární prevenci došlo ke snížení o 11,8 %, což se např. projevuje i v menší podpoře terénních programů.

Co se týče konopných drog, v české společnosti se zvyšuje tolerance k jejich užívání, roste podíl osob, které nesouhlasí s trestním postihem uživatelů, mezi mladými lidmi se však vnímaná dostupnost nelegálních drog včetně konopných aktuálně snižuje. Vyvrcholením občanských a odborných diskusí o legálním využívání účinků marihuany je současný legislativní proces (státem stanovené zákonné podmínky). Tato skutečnost přispěje k možnosti využití konopných látek jako léku osobám, které by byly jinak trestně postizitelné a zmizí jeden z faktorů ovlivňujících černý trh.

Míra užívání drog v obecné populaci ČR je stabilní a mezi mládeží klesající, což lze označit za pozitivní trend. Mezi nejčastěji užitou nelegální drogou zůstávají konopné látky (23 – 34 %), mezi 16letou mládeží došlo podle mezinárodní studie ESPAD – *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2011* (Csémy, Chomynová, 2012) poprvé k poklesu i konopných látek.

V oblasti primární prevence (podrobněji viz Růžičková, 2011) užívání drog mezi mládeží došlo k aktualizaci klíčových dokumentů. Podle průzkumu Sčítání adiktologických služeb 2012 lze za základ drogových služeb ČR označit přibližně 250 zařízení (vyjma preventivních programů).

Podle údajů Policie ČR od roku 2007 roste celkový počet drogových trestných činů a zvyšuje se jejich podíl na zjištěné trestní činnosti, a to nejčastěji z důvodu nedovolené výroby, pašování a prodeje pervitinu či konopných látek. V roce 2011 se v ČR spotřebovalo odhadem 18,2 t konopných drog, domácí produkce pak tvořila téměř 16 t. Alarmujícím jevem je setrvalý vzestupný trend průmyslového pěstování in-door technologiemi, jehož produkce se vyznačuje stabilní kvalitou sklizně a obsahem THC v rozpětí 12 - 20 %. Bylo zajištěno 165 pěstíren, opět vzrostl podíl organizovaných zločineckých uskupení původem zejména z Vietnamu zapojených do pěstování marihuany. Ze syntetických látek byl v roce 2011 ve větší míře zachycen syntetický kanabinoid.

Na závěr je třeba uvést, že restriktivní opatření v protidrogové politice (rozpočty rezortů, krajů, poskytovatelů služeb) se v roce 2011 projevila značným poklesem, v oblasti drogových služeb se dotkla především služeb primární prevence, informačních a výzkumných projektů. Prozatím se dařilo a daří udržet síť adiktologických služeb i na místní úrovni.

Jak již bylo zmíněno, v Evropské unii se užíváním drog včetně legislativních přístupů zabývá *Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti* (EMCDDA). Centrum provozuje Evropskou databázi pro drogovou legislativu (ELDD), která obsahuje informace o drogové legislativě týkající se členských zemí EU a Norska. Postupně jsou vkládány informace týkající se kandidátských zemí EU. EMCDDA uveřejňuje přehledy, které obsahují srovnání množství drog včetně konopných pro osobní potřebu v zemích EU. Údaje jsou v přehledných tabulkách podle jednotlivých typů nedovoleného nakládání s drogami, obsahují konkrétní údaje, ve které zemi se používá rozlišení mezi přestupkem a

trestným činem. Tématický přehled pod názvem *Threshold quantities for drugs* je k dispozici na stránkách EMCDDA pouze v angličtině (www.emcdda.europa.eu).

Veškeré směrodatné informace týkající se řešené problematiky lze průběžně získávat i na webových stránkách Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogovou závislost při Úřadu vlády ČR včetně rubriky zahraničí (www.drogy-info.cz), dále pak na stránkách Adiktologické kliniky 1. LF UK Praha (www.adiktologie.cz).

3.4 Rozpočty a financování

3.4.1 Výdaje z veřejných rozpočtů

Protidrogová politika je financována ze státního a místních (krajských a obecních) rozpočtů. V roce 2011 činily výdaje z veřejných rozpočtů na protidrogovou politiku celkem 563,8 mil. Kč, z toho výdaje státního rozpočtu dosáhly 341,9 mil. Kč (60,6 %), výdaje místních rozpočtů 221,9 mil. Kč, z toho krajských 157 mil. Kč (27,9 %) a obecních 64,9 mil. Kč (11,5 %). Objem finančních prostředků na protidrogovou politiku se v letech 2009 a 2010 navýšil, což se bohužel nepodařilo udržet, a v roce 2011 se výdaje snížily o celých 10 % ze státního rozpočtu a o 8,6 % z rozpočtu krajů a obcí. Nejvyšší výdaje v roce 2011 na protidrogovou politiku mělo hlavní město Praha (54 835 tis. Kč). Nejnižší výdaje byly evidovány v kraji Karlovarském, a to 4 991 tis. Kč (viz Příloha 6).

3.4.2 Výdaje zdravotních pojišťoven

Zdravotní péče je v České republice financována ze tří zdrojů, kterými jsou zdravotní pojišťovny (veřejné zdravotní pojištění), veřejné rozpočty (státní rozpočet a místní rozpočty) a domácnosti. Nejvyšší podíl na financování mají zdravotní pojišťovny, které pokrývají přibližně ¾ veškerých zdravotnických výdajů.

Náklady zdravotních pojišťoven jsou zpracovány z údajů statistiky zdravotnických účtů sestavovaných podle mezinárodní metodologie *System of Health Accounts* (SHA). Celkový objem výdajů zdravotních pojišťoven byl podle SHA v roce 2011 celkem 214 mld. Kč. Na léčbu spojenou s užíváním psychoaktivních látek byly odhadnuty v roce 2011 roční náklady ve výši 1633 mil. Kč.

3.4.3 Výdaje na protidrogovou politiku v období krize

Meziroční růst výdajů na protidrogovou politiku ze státního rozpočtu se od r. 2006 zpomaluje a v období let 2007 až 2009 se výdaje meziročně zvýšily jen o 1 %. Rok 2009 byl posledním rokem, kdy ještě výdaje na protidrogovou politiku ze státního rozpočtu rostly. V r. 2010 se snížily o 1 % a v r. 2011 o dalších 8 %. Výdaje na protidrogovou politiku jednotlivých rezortů (kromě NPC a GŘC) se týkají většinou dotací pro organizace poskytující služby v oblasti prevence, léčby a doléčování a sociální reintegrace. V roce 2009 a 2010 zůstaly vyplacené dotace na přibližně stejné úrovni (cca 206 mil. Kč), v roce 2011 již objem vyplacených dotací drogovým službám ze státního rozpočtu klesl o 10 %. Pro srovnání, v souvislosti s finanční krizí a restriktivními opatřeními státního rozpočtu došlo v roce 2009 k výraznému snížení finančních prostředků na dotace neziskovým organizacím obecně o 11,2 % (z 6,3 mld. Kč v roce 2008 na 5,6 mld. Kč v roce 2009). Výdaje v roce 2010 opět mírně vzrostly o necelá 3 % (Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2012).

3.5 Drogové trhy

3.5.1 Spotřeba konopných drog

Jak již bylo uvedeno, v roce 2011 se v České republice spotřebovalo odhadem 18,2 tun konopných drog. Spotřeba konopných drog je kryta především domácí produkcí, která v roce 2011 činila odhadem téměř 16 tun konopí vypěstovaného převážně indoor technologiemi, produkce tímto způsobem se vyznačuje vyšší četností sklizně a vysokým obsahem THC, obsah THC u takto vypěstovaného konopí se pohyboval v rozpětí 15 – 20 %. Do ČR pak byly dovezeny necelé 3 tony konopných drog. Policie ČR v roce 2011 zajistila více pěstíren než v letech minulých. Nadále roste podíl osob původem z Vietnamu zapojených do pěstování konopí a distribuce marihuany ve větším rozsahu. Od r. 2009 roste počet záchytů i množství zadržené marihuany. Za rok 2011 evidují Policie ČR a Celní správa ČR 508 záchytů v množství 441 kg, dále bylo zachyceno 62,8 tis. rostlin konopí a 2,4 kg hašiše. Dovezeno bylo celkem 2,9 tuny a vývoz činil 0,5 tuny. Zisky z prodeje jsou značné, cena za 1 kilogram marihuany (sušiny) může být 60 000 až 70 000 Kč, v zahraničí 4 000 až 5000 euro /kg.

Bylo zaregistrováno také několik obchodních společností vlastněných osobami původem z Vietnamu, které se zabývaly i dovozem pěstitelských technologií zejména z Nizozemí a Velké Británie. Marihuana z velkopěstíren byla určena převážně pro německý trh a distribuce probíhala zejména prostřednictvím tržnic v příhraničních oblastech. Podle NPC se však zvýšil podíl marihuany směřující na tuzemský trh. Nový trend představovaly případy pěstování konopí v krátkodobě pronajatých hospodářských objektech. Pěstírny fungovaly pouze po dobu několika sklizní a poté byly objekty vyklizeny. Komunikaci s pronajímateli a úřady často zprostředkovali čeští občané. Vlastní fungování pěstíren zajišťovaly zejména osoby původem z Vietnamu. Jednalo se často o osoby v znevýhodněném postavení z důvodu dluhů, nezaměstnanosti, porušování režimu pobytu cizinců apod. V souvislosti s vývozem marihuany celní správa upozornila také na nárůst nelegálního vývozu prostřednictvím letecké poštovní přepravy do Velké Británie či USA (Ministerstvo financí, 2012).

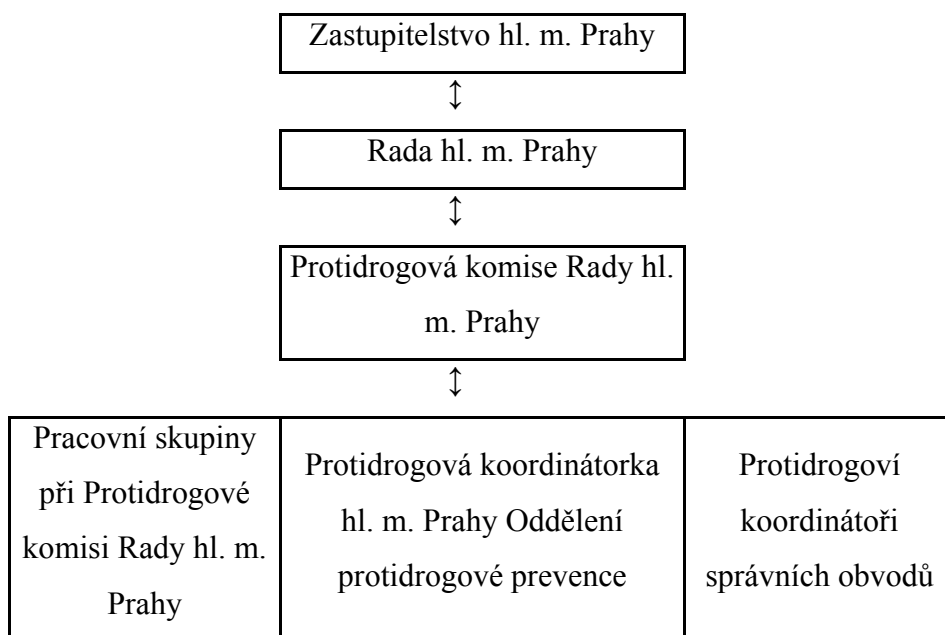
3.6 Městské drogové politiky

Krajské a místní protidrogové politiky vycházejí v ČR tradičně z národní strategie protidrogové politiky. Výroční zpráva NPC za rok 2012 konstatuje, že ty samosprávy, které mají svou protidrogovou politiku definovanou ve zvláštním dokumentu typu protidrogové strategie nebo akčního plánu, dokáží soustředěněji, komplexněji a koordinovaněji formulovat opatření reagující na problémy spojené s užíváním drog na místní úrovni.

3.6.1 Protidrogová politika v hlavním městě Praha

Hlavní město Praha je současně krajem, takže místní protidrogové plány plní současně funkci krajských plánů a vychází z nich celkem 22 místních protidrogových koordinátorů v rámci městských částí. Protidrogoví koordinátoři se scházejí na pravidelných jednáních jednou měsíčně na Magistrátu hl. m. Prahy. Cílem společných setkání protidrogových koordinátorů je vzájemná informovanost o realizaci protidrogové politiky v jednotlivých městských částech a koordinované řešení vzniklých problémů. V neposlední řadě setkání umožňují efektivnější koordinaci služeb v oblasti prevence, léčby, následné péče a snižování rizik.

Schema 1 Organizační zajištění protidrogové politiky na úrovni hl. m. Prahy

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti

Ústředním pracovním orgánem je Protidrogová komise Rady hlavního města Prahy (PK RHMP), která má statut poradního orgánu Rady hl. m. Prahy. Personální složení PK RHMP respektuje doporučení RVKPP. Členy PK RHMP jsou tedy odborníci veřejné správy, představitelé poskytovatelů služeb, státních i nestátních institucí a představitelé politické reprezentace hl. m. Prahy. PK RHMP se podílí na analýze situace v Praze, na tvorbě návrhů dílčích či koncepčních změn, na hledání slabých míst v systému protidrogové politiky a na propojování klíčových aktérů snižování nabídky a poptávky na území Prahy. Při PK RHMP jsou ustaveny celkem 4 pracovní sekce, a to pro oblast primární prevence, léčby a následné péče, snižování rizik a čtvrtou je sekce radních, která sdružuje zástupce městských částí Prahy 1–10. Protidrogový koordinátor hl. m. Prahy, který je vedoucím oddělení protidrogové prevence, mimo jiné zajišťuje činnost a spolupráci pracovních skupin, místních protidrogových koordinátorů a PK RHMP (viz Schema 1).

Klíčové dokumenty protidrogové politiky hl. m. Prahy jsou strukturovány do čtyřletých strategických plánů a z nich vycházejících dvou dvouletých akčních plánů, které rozvíjí zásady strategie pro dané období a nabízí podrobný rozpis úkolů protidrogové politiky hl. m. Prahy. Akčními plány reaguje Praha na nové trendy a aktuální situaci

v oblasti užívání drog. Strategie protidrogové politiky hl. m. Prahy vychází z předchozích strategií a také zohledňuje drogovou strategii EU. Národní strategie je tvořena čtyřmi základními pilíři - primární prevence, léčba a resocializace, snižování rizik, snižování dostupnosti drog. Hlavním principem je ochrana veřejného zdraví. Praha ze svého rozpočtu podporuje široké spektrum služeb od primární prevence, přes léčebná a kontaktní centra, doléčovací programy atd.

3.7 Drogová prevence

Při řešení drogové problematiky je důležité nejprve začínat u legálních drog (etanol, nikotin), protože společenské náklady na užívání nelegálních drog se pohybují ve výši poloviny nákladů vynaložených na užívání alkoholu a jedné třetiny nákladů vynaložených na tabák (Běláčková a kol., 2010).

Z hlediska cílové populační skupiny šetřeného souboru (tedy VŠ studentů) je nejdůležitější prevence uplatňovaná na předchozích stupních vzdělávání.

Podle mínění odborníků (Mravčík, 2012) patří Česká republika v současné době mezi nejvíce progresivní země Evropské unie v oblasti prevence. Je totiž zohledňován fakt, že primární prevence má mezioborovou povahu a že je pro ni charakteristická mezisektorovost, daří se postupně zlepšovat komunikaci mezi jednotlivými účastníky.

Z hlediska adiktologie se za primární prevenci užívání návykových látek považují takové aktivity a programy, které jsou zaměřeny na oblast užívání a uživatelů návykových látek a rizika s tím spojená, které jsou zaměřené na definovanou cílovou skupinu (odpovídají tedy potřebám a problémům cílové skupiny) a jejichž cíle, obsah a způsob provádění mají jasnou a přímou vazbu na problematiku užívání návykových látek (Miovský, Skácelová, 2010). Zejména u dospívající mládeže je důležité podpořit protidrogové postoje, nabízet vhodné alternativy trávení volného času (mimoškolní činnost) a seznámení se s možnostmi řešení problémových situací spojených s užíváním, včetně informací kam se obrátit v případě řešení nastalých problémů.

Tyto aspekty byly zapracovány do *minimálních preventivních programů* a došlo k aktualizaci školských dokumentů a programů, jejich přehled je uveřejněn na webových stránkách MŠMT včetně metodických pokynů a metodických příruček.

Se změnou trestního zákoníku v roce 2010 (zákon č. 40/2009 Sb.) a navazujících předpisů a s přijetím zákona o léčebném využití marihuany (2013) je důležité neustále informovat děti a mládež o tom, že se nejedná o legalizaci konopných drog.

Obecně koordinaci protidrogové politiky upravuje zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami. Jak již bylo zmíněno, při Úřadu vlády ČR pracuje Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, které je součástí evropské sítě podobných institucí. Středisko sleduje situaci této problematiky, připravuje podklady na národní i evropské úrovni. Vede informační databázi týkající se užívání drog v ČR, databáze pak tvoří základ monitorovacího a informačního systému. Dále úzce spolupracuje s Národní protidrogovou centrálou SKVP Policie ČR, s Klinikou adiktologie (dříve Centrem adiktologie) 1. LF UK Praha a s Institutem pro kriminologii a sociální prevenci. Tyto instituce vydávají i společná tisková prohlášení. Rada vlády ČR pro koordinaci protidrogové politiky uděluje dotace na projekty protidrogové politiky, tyto mohou být financovány i z Evropského sociálního fondu (v roce 2011 činil podle výroční zprávy národního střediska příspěvek z EU 100 mil. Kč). Dotační programy lze nalézt i na stránkách krajů a obcí. Pro veřejnost slouží i různá nestátní zdravotnická zařízení a sdružení, včetně on-line poraden (nejkvalitnější jsou uvedeny na národním drogovém informačním portálu www.drogy-info.cz). Mezi nejznámější v široké veřejnosti z pražských zařízení patří i díky médiím nestátní zdravotnické zařízení Drop In, o.p.s., které provozuje vedle ambulantní péče a různých center i Linku pomoci.

Právní poradna Asociace nestátních organizací zabývajících se léčbou drogové závislosti poskytuje právní poradenství včetně odborných konzultací pro uživatele, bývalé uživatele i rodinné příslušníky, obrátit se na ni mohou i zaměstnanci adiktologických zařízení a odborná veřejnost; poradna provozuje i on-line služby. Informace o sociálních službách a podpůrných službách je možno nalézt v Registru sociálních služeb. Veškeré průběžné informace vztahující se k popisované problematice lze získávat na již zmíněných webových stránkách národního drogového informačního portálu.

3.8 Konopné drogy – situace v Evropské unii

Z poslední analýzy situace v Evropě v oblasti drog centrem EMCDDA vyplynulo, že je třeba klást důraz na nepřetržité pečlivé sledování problematiky související se

zavedenými drogami, ale současně je třeba reagovat na nové hrozby. Na tyto potřeby je nutno nahlížet v kontextu obtížné finanční situace mnoha evropských zemí, ta znamená nedostatek zdrojů pro řešení, je tedy nezbytné zajistit, aby dostupné finanční prostředky byly investovány cíleně a efektivně. Důležitou podmínkou je spolupráce členských zemí. Současná protidrogová strategie EU je hodnocena pozitivně, základními prvky zůstávají monitorování, výzkum a hodnocení, dodržování lidských práv, nově přistupuje zajištění součinnosti mezi jednotlivými oblastmi protidrogové politiky včetně problematiky související s bezpečností a zdravím a zdůrazňováno je jednotné vystupování Evropy v mezinárodních diskuzích.

Podle *Výroční zprávy centra EMCDDA za rok 2012* byla provedena nová zásadní analýza trhu s konopnými drogami, která odhalila stále složitější a různorodější situaci týkající se těchto nejrozšířenějších nelegálních drog v Evropě. Pěstování konopí je v Evropě na vzestupu, všech 29 zemí EU, poskytujících EMCDDA informace, uvedlo domácí produkci. Významný podíl užívání konopných látek v Evropě je pravděpodobně výsledkem obchodování uvnitř regionu. Je tedy třeba více se zaměřit na odhalování míst intenzivního pěstování (zejména in-door pěstíren), protože do nich vstupují organizované skupiny a s tím spojena trestní činnost.

Zadržené množství v EU činilo 534 tun konopné pryskyřice a 62 tun marihuany. Spotřebitelská cena se pohybovala v rozpětí 3-17 euro/gram u pryskyřice (26 zemí) a 3-25 euro/gram u marihuany (23 zemí). Cena je v posledních letech celkem stabilní nebo mírně vzrůstá.

Míra spotřeby konopných produktů je v posledních sledovaných letech poměrně stabilní, v některých zemích došlo i určitému poklesu užívání. Ovšem existují obavy, že dochází k posunu k užívání konopných drog s vyšší potencí. Uváděná potence (obsah THC) ve srovnání mezi zeměmi i uvnitř zemí samotných značně kolísá, výroční zpráva uvádí u pryskyřice nejčastější rozpětí 1 - 12 %, u marihuany 1 - 16,5 %.

Výsledky v předchozím textu již zmíněné poslední studie ESPAD ukazují časové trendy užívání mezi žáky a studenty, od roku 2007 se celkové zkušenosti studentů s konopnými drogami mírně snížily a od té doby zůstávají stabilní. Tato zjištění dávají předpoklad odhadu budoucích trendů, protože získané vzorce chování lze uplatnit na následující věkové skupiny. Ve zprávě autoři uvádějí odhady užívání konopných látek, v dospělé populaci Evropanů (15 - 64 let) vykazuje celoživotní prevalenci přibližně 80,5

mil. (23,7 %). Užití v posledním roce uvádí 23 mil. dospělých Evropanů, tedy každý třetí někdy v životě užil tuto drogu. Mezi zeměmi jsou značné rozdíly, pro většinu zemí se odhady prevalence pohybují mezi 10 až 30 % všech dospělých. Užívání konopných drog je rozšířené především mezi mladými lidmi (15 - 34 let), přičemž nejvyšší prevalence užití v posledním roce obvykle vychází u věkové kategorie 15 - 24 let. Údaje z průzkumů ukazují, že konopí užilo někdy v životě průměrně 32,5 % v kategorii 15 - 34 let, v kategorii 15 - 24 let (průměr 29,7 %) je větší podíl užití v posledním roce nebo posledním měsíci.

Národní odhady prevalence se v jednotlivých zemích značně liší ve všech ukazatelích, je to dáno i tím, že se nepoužívají jednotné metodiky při průzkumech a že ne všechny země hlásí včas spolehlivé údaje. Pouze 16 zemí poskytlo dostatečné údaje pro analýzu trendů.

K zemím s nejvyšší prevalencí užívání v obecné populaci patří v ukazatelích poslední rok a poslední měsíc i Česká republika spolu se Španělskem, Itálií a Francií. Ve věkové skupině 15 - 34 let patří ČR opět mezi země s nejvyšší prevalencí ve všech třech ukazatelích (celoživotně, poslední rok, poslední měsíc), spolufigurujícími zeměmi jsou opět Španělsko, Francie, Itálie a Dánsko (pouze celoživotně). Ve věkové skupině 15 - 24 let patří ČR mezi země s nejvyšší prevalencí opět spolu se stejnými zeměmi ve dvou ukazatelích (celoživotně a v posledním roce). Zajímavé je, že se mezi těmito zeměmi neobjevuje Holandsko, cíl mnoha „drogových turistů“, ale existuje odhad, že na tuto zemi připadá více než polovina marihuany zachycené v Evropě.

Co se týče trendů v užívání konopných produktů, začátkem našeho století hlásilo mnoho evropských zemí vzestup jak v obecné populaci, tak ve školních průzkumech (změna politického uspořádání Evropy). Od té doby mnoho zemí hlásí stabilizující se nebo i sestupné trendy v užívání konopných drog.

4. CHARAKTERISTIKA POPULAČNÍ SKUPINY

Z hlediska vývojové psychologie náleží cílová skupina respondentů do období mladé dospělosti, neboť největší váhu sledovaného souboru mají odpovědi 21letých studentů. Mladá dospělost zahrnuje období od 20 do 40 let věku (Vágnerová, 2008). Biologicky podmíněné faktory působí na další rozvoj osobnosti (ve srovnání s obdobím adolescence) mnohem méně než sociokulturní podněty. Dochází k dalšímu rozvoji kognitivních kompetencí, ke stabilizaci emočního prožívání a k posunu v oblasti sebepojetí. Socializační změny zahrnují především přijetí nových rolí a s nimi spjatých způsobů chování, dále vyjasnění vztahu k hodnotám normám, prezentovaným různými skupinami, a dovršení vývoje morálního uvažování.

Mladá dospělost je obdobím značné diverzifikace psychosociálního vývoje (osobní volba x tlak okolnosti). Psychosociálních znaků je více ve srovnání s obdobím adolescence a projevují se v různých oblastech - 1. změnou osobnosti (relativní svoboda v rozhodování i chování korigovaná schopností a ochotou přijmout zodpovědnost za svá rozhodnutí i činy, ovládání emocí a jednání), 2. změnami v socializačním rozvoji (končí závislost na původní rodině, symetrické vztahy s vrstevníky, zvládnutí párového soužití, zvládnutí interakcí s lidmi v nadřazeném postavení – profesní oblast), 3. ekonomickou nezávislostí jakožto podmínkou sociálního osamostatňování.

Současná dospělost má některé nové znaky – zejména posun k individualismu, k důrazu na vlastní rozhodování ve všech oblastech života, dnešní mladý člověk se emancipuje z vazby na vlastní rodinu (stoupající počet tzv. singles). Stadium individuace a socializace má v tomto věku velký význam, protože může ovlivnit průběh života jedince a saturaci jeho potřeb. Určitý tlak vytváří i generační skupina, ten též směřuje k přijetí sociálně žádoucí varianty.

Role dospělého nemusí být pro 20leté jednoznačně atraktivní, jejich postoj k vlastní dospělosti bývá dost často ambivalentní, protože si uvědomují, že přináší nejen výhody, ale i požadavky a omezení, která jim mohou být nepříjemná. Dilema mladé dospělosti spočívá v rozporu potřeby svobody a nezávislosti s potřebou zkusit nové role. Ještě na počátku mladé dospělosti podléhají iluzi, že vždy existuje jeden správný způsob řešení, mají sklon uvažovat abstraktně, protože nemají dostatek vlastních zkušeností a názory starších nejsou ochotni akceptovat. Korektivní vliv může mít vlastní volba studia, která umožní rozvinout

dosud latentní předpoklady, či naopak, špatná volba a studijní selhání mohou vést ke zhoršení sebehodnocení a úbytku sebejistoty.

Mladí dospělí jsou ochotni přijmout větší emoční a sociální riziko, což se následně projeví snadným navazováním většího množství různých vztahů, věnují značnou energii vytvoření vlastní sociální sítě, dvacetiletí kladou i větší důraz na možnost získat nové zkušenosti.

V mladé dospělosti se postupně mění vztah ke společenským normám, do určité míry se liší tento postoj i v závislosti na pohlaví, generové role se hodně diferencují. Partnerství je pak nejdůležitější varianta intimního vztahu, ten je důležitým prostředkem osobnostního vývoje (Vágnerová, 2008).

Na základě výsledků průzkumů minulého desetiletí mezi studenty českých vysokých škol (např. Csémy et al, 2004; Kavalírová et al, 2005; Blahová, 2007) se zdá, že vysokoškolští studenti nepatří mezi skupiny populace významně užívající nelegální návykové látky, studenti v průzkumech udávali nejčastější zkušenost s užíváním konopných látek, užívání tvrdých drog nebylo mezi nimi příliš rozšířeno. Ovšem názory a postoje vysokoškoláků k problematice drog mohou v jejich budoucích profesích působit na mládež a jejich vystupování se pak stává součástí představ společnosti o úrovni školství, vědy, zdravotnictví i právního systému státu. Sledování drogové situace v této populační skupině je tedy velmi důležité.

Obraz této situace po roce 2010 jistě podá mezinárodní výzkumný projekt, tzv. Studie SLIDE (*Student Life Cohort in Europe*). Jedná se o mezinárodní longitudinální studii zabývající se různými aspekty zdraví a zdravého chování studentů vysokých škol, která je realizována ve 13 evropských zemích včetně ČR a SR – doba řešení je období let 2011-2014. Projekt rozšiřuje pole zkoumání nad rámec užívání psychoaktivních látek o další rizikové chování vysokoškoláků (problematika vnímání tělesné hmotnosti, výživa, poruchy příjmu potravy, sexualita, seberegulace, sociální opory, stres a depresivní symptomy, patologické užívání internetu). Primárním cílem je tedy analýza výskytu a změn rizikového chování vysokoškoláků, sekundární pak porovnání rizikového chování a dalších zjišťovaných skutečností v kontextu zemí zapojených do studie (Jurystová, 2011).

5. VÝSLEDKY A DISKUSE

5.1 Analýza obchodu s konopnými drogami v ČR

První pokusy o odhady trhu s konopím z ekonomického hlediska provedl Český statistický úřad na konci 90. let 20. století. Z hlediska ekonomického je totiž drogový trh velice zajímavý. Pro odhad trhu ze strany poptávky a jeho následné včlenění do systému národních účtů je třeba znát řadu ukazatelů včetně dat o nelegální činnosti a odhadu dat za skrytou populaci uživatelů. Trh s konopnými drogami je v ČR odhadován na úroveň 0,6 – 0,7% HDP (Mijovský a kol., 2008).

V současnosti slouží jako základní zdroj informací o domácí produkci, dovozu a vývozu údaje poskytované Národní protidrogovou centrálou skupinou SKVP Policie ČR (NPC) a Celní protidrogovou jednotkou (CPJ) Ministerstva financí ČR (Mravčík, 2012), která s NPC spolupracuje již od roku 2002 na jednotné databázi o zabavených drogách.

NPC průběžně plní úkoly Národního bodu pozorování (National Focal Point). Jedná se o společné analytické pracoviště NPC a Generálního ředitelství cel ministerstva financí ČR, které bylo zřízeno v rámci smlouvy mezi policií ČR a GŘC. Výsledkem činnosti tohoto pracoviště je zejména souhrnné a detailní zpracování statistických dat o drogové trestní činnosti ČR. Tyto statistické výstupy jsou součástí výročních zpráv NPC (Frydrych, 2012).

Domácí produkce netechnického konopí činila v roce 2011 odhadem asi 16 tun. Z toho 10,7 tun bylo vyprodukováno pro spotřebu vlastních pěstitelů, dále 4,6 tun pro český trh a 0,5 tun marihuany bylo určeno převážně pro vývoz. Marihuana z velkopěstíren byla určena převážně pro německý trh a distribuce probíhala hlavně prostřednictvím tržnic v okolí hranic. Na domácí produkci se více jak z poloviny (56%) podílelo pěstování indoor technologiemi. Dovezeno pak bylo 2,9 tun konopných drog. Zvyšování domácí produkce již bylo zmíněno v literární řešerši, odpovídá tomu i srovnání s rokem 2000, kdy ½ konopných drog byla do ČR dovezena a asi 14% bylo vyvezeno.

Co se týče záchytů drog, stejně jako v předchozích letech byla v roce 2011 nejčastěji zadrženu drogou marihuana (viz závěrečná zpráva NPC). Počet záchytů marihuany se v období posledních pěti let pohyboval kolem 500 záchytů ročně, v roce 2011 je konkrétní údaj 508 záchytů marihuany v množství 441 kg, z toho 62% byly záchyty do 100 g a 13% tvořily záchyty s množstvím marihuany nad 1 kg.

Tabulka 1 Celkové množství zadržených konopných drog v ČR

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
marihuana (kg)	79,81	168,53	103,34	108,35	122,12	392,53	171,80	277,99	440,78
indexy bazické	1,00	2,11	1,29	1,35	1,53	4,91	2,15	3,48	5,52
indexy řetězové	1,00	2,11	0,61	1,04	1,12	3,21	0,43	1,61	1,58
marihuana (ks)	3 125	1 617	1 780	2 276	6 992	25 223	73 427	64 904	62 817
indexy bazické	1,00	0,51	0,57	0,72	2,23	8,07	10,70	20,70	20,10
indexy řetězové	1,00	0,51	1,10	1,27	3,07	3,60	1,32	1,94	0,96
hašiš (kg)	64,81	22,69	4,63	0,47	0,39	0,70	12,50	9,35	2,43
indexy bazické	1,000	0,353	0,072	0,007	0,006	0,010	0,191	0,142	0,038
indexy řetězové	1,00	0,35	0,20	0,10	0,82	1,79	17,85	0,74	0,25

Zdroj: NPC Policie ČR, vlastní zpracování

Tabulka 1 uvádí pro srovnání řadu celkového množství zadržených konopných drog od roku 2003. Z provedené indexní analýzy vyplývá, že ve srovnání s rokem 2010 došlo o 58% (řetězový index $I = 1,58$) vzrůst zadržené marihuany (myšleno v kg sušiny). Nárůst lze sledovat již od počátku časové řady, tedy od roku 2003. Prudký nárůst vykazuje rok 2008 (řetězový index $I = 3,21$ – nejvyšší za sledované období), v následujících dvou letech došlo k poklesu a v roce 2011 zadržené množství překonalo i rok 2008 téměř o 62%.

Tabulka 1 ukazuje i počet (ks) zadržených rostlin, konopné rostliny byly v roce 2011 zabaveny při 240 záchytech v množství 63 000 kusů. Jedná se o nejvyšší počet záchytů, ale jak ukazuje Tabulka 1, celkové množství bylo nižší než v předchozím roce. Nejvyšší podíl pak činily záchyty do 50 rostlin (56%), záchyty nad 1 000 ks činily 9%. V časové řadě lze sledovat zlom v počtu zadržených rostlin v roce 2007 (o 124%), následující roky vykazují mnohonásobný vzrůst (8 až 20 násobný).

Situaci u zabaveného hašiše ukazuje též Tabulka 1. Na základě indexní analýzy lze konstatovat, že sledované období vykazuje pokles od roku 2003, rok 2011 vykazuje ve srovnání s rokem 2010 pokles téměř o 75% (řetězový index $I = 0,25$), srovnání s rokem výchozím činí neuvěřitelný pokles na 3,8% (bazický index $I = 0,038$). Počet záchytů a

zabaveného množství hašišu se tedy od roku 2009, kdy stouply ve srovnání s rokem 2005 – 2008, snižují. Nejvyšší podíl představovaly záchyty do 50 g, nad 500 g byly ojedinělé.

Řady hodnot ukazatelů v Tabulce 1 vykazují velké výkyvy, z toho důvodu nebyly stanoveny hodnoty průměrných koeficientů růstu, protože interpretace těchto průměrných koeficientů růstu by ztratila smysl.

Tabulka 2 Celkové množství odhalených pěstíren

pěstírny (počet)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
indexy bazické	1,00	7,00	5,50	8,50	17,00	39,50	42,00	72,50	82,50
indexy řetězové	1,00	7,00	0,78	1,54	2,00	2,32	1,06	1,72	1,13

Zdroj: NPC Policie ČR, vlastní zpracování

Tabulka 2 ukazuje celkové množství odhalených pěstíren konopí. Policie ČR v roce 2011 odhalila 165 pěstíren, tedy o 20 více než v roce 2010 (o 14% více). V časové řadě lze sledovat neustále zvyšující se počet pěstíren od roku 2003, indexní analýza ukazuje, že zlom pak představuje rok 2007 ($I = 17$, tedy 1700%) a od té doby počet neustále roste.

Je třeba na tomto místě připomenout, že množství zachycených drog v jednotlivých letech závisí na úspěšnosti policie a celní správy, proto jsou časové řady někdy velmi kolísavé. Některé akce se připravují i několik let, ale výsledek je pak započítán do roku zabavení, čímž dochází ke zkreslení situace daného roku. Proto se většinou vypočítávají průměry za tříletá období (Mijovský a kol., 2008). Například v roce 2011 vyvrcholilo několik předem rozpracovaných operací Policie ČR, díky nim došlo k zajištění 10 velkokapacitních pěstíren, 15 kg marihuany, maloobchodních skladů a dalšího vybavení v celkové hodnotě 30 mil. Kč. V rámci operace MICHAEL pak byly zajištěny 4 malokapacitní pěstírny, skladiště technologií a dalšího vybavení v hodnotě přerůstající 500 000 Kč.

Lze předpokládat, že počet ilegálních pěstíren se nesníží, i když se policii daří jejich odhalování. Zásahu na odhalování pěstíren má i spolupráce s energetickými distribučními firmami. Je třeba informovat veřejnost ve smyslu rizik, která s sebou pěstírny přináší (nelegální připojování k elektrické rozvodné síti, riziko požáru, znehodnocení objektu v důsledku vysoké vzdušné vlhkosti a teplot), aby majitelé různých objektů tyto

nepronajímali k pochybným účelům a dále, aby sami občané informovali policii v případě podezřelých objektů.

Jak již bylo uvedeno v literární rešerši, oblast nelegálního pěstování je i nadále doménou zejména vietnamských struktur, které se na tuto trestnou činnost přeorientovaly z nelegální výroby a prodeje padělků cigaret a oblečení. Tento druh trestné činnosti umožňuje velmi rychlý návrat investic, dále vysoké a snadné zisky. Z tohoto pohledu měla v roce 2011 zásadní význam spolupráce NPC s policejními a celními orgány Spolkové republiky Německo v oblasti potlačování příhraniční drogové kriminality směřované z ČR do SRN. Jako rozhodující se totiž při páchání trestní činnosti ukázaly vietnamské příhraniční tržnice na české straně, které zásobují německé zákazníky kvalitní marihuanou. Jedná se většinou o odběr menších množství, ale vzhledem k počtu odběratelů to celkově představuje významná množství drogy. Poznatky z pobočky NPC v Brně naznačují, že obdobný problém lze v případě marihuany očekávat i na hranici s Rakouskem.

O zapojení vietnamských struktur do obchodu s marihuanou svědčí i počet osob obviněných z trestní činnosti, nejvyššího počtu dosahují státní příslušníci Vietnamu (rok 2009 – 131 obviněných, rok 2010 – 203 osob, 2011 - 192 osob). Vietnamci představují nejvyšší počet ze všech zadržených cizích státních příslušníků (následují občané Slovenska a Nigérie v počtu maximálně 30 obviněných osob).

Zajímavé bude sledovat, jak se v této situaci projeví změna trestního postihu. Za drogové trestné činy byly totiž trestány pouze fyzické osoby, nyní již platí trestní odpovědnost i pro právnické osoby a řízení proti nim. Policie ČR totiž prokázala, že majitelé některých vietnamských obchodních společností jsou též zapojeni do nelegálního pěstování netechnického konopí a následné výroby a distribuce marihuany.

Při zjišťování ekonomických ukazatelů se hodnota spotřebovaných konopných drog vypočítává vynásobením množství spotřebovaných konopných drog jejich cenou. Zdrojem dat pro ceny jsou též informace NPC. Drogový trh používá dvojí ceny a to tzv. velkoobchodní cenu, ta se používá při obchodu ve velkém měřítku, kdy konopné drogy slouží k další distribuci, a dále cenu na ulici (pouliční prodej), za kterou nakupuje konopnou drogu koncový uživatel. Rozdíl těchto dvou cen je odhadní marží, která tvoří nezdaněný příjem drogových dealerů. Jak ukazuje Tabulka 3, ceny pouličního prodeje v období 2008 – 2011 se téměř nemění, nejčastěji udávaná cena pouličního prodeje marihuany činila 200 Kč za gram sušiny, u hašiše pak 220 Kč/gram.

Tabulka 3 Cena pouličního prodeje (Kč/g).

	2008	2009	2010	2011
Marhuana	50-500	50-500	50-400	50-400
Hašiš	100-300	100-300	220	220

Zdroj: NPC Policie ČR

Podle výroční zprávy za rok 2011 EMCDDA se ceny pouličního prodeje v zemích EU pohybují v rozmezí 3 – 25 €/g u marihuany a 3 – 17 €/g u hašiše.

Hodnota množství zabavené marihuany v roce 2011 (440 780 g) při běžné ceně 200 Kč/g sušiny tak představovala 88 mil. Kč, při velkoobchodní ceně přibližně 60 000 Kč za 1 kg činila přibližně 26,5 mil Kč, 0,5 t vyvezené marihuany v roce 2011 mohlo pro představu činit (za předpokládané ceny 4 000 €/kg) 2 mil. €. U odhadované produkce 4,6 t pro český trh v roce 2011 lze dojít teoreticky až k hodnotě téměř 300 mil. Kč.

Co se týče hlavního města Prahy, ze statistických údajů o drogové trestné činnosti vychází Tabulka 4, která podává přehled za období let 2009 – 2011. Množství zadržené marihuany i zadrženého počtu rostlin je celkem vyrovnané. U hašiše se projevil v roce 2010 pokles ve srovnání s rokem 2009 (řetězový index $I = 0,50$), v roce 2011 bylo zadrženo množství opět vyšší téměř o 60%.

Z provedené indexní analýzy vybraných ukazatelů vyplývá, že hodnoty ve sledovaném období vykazují velké výkyvy, proto nebyly vyjádřeny koeficienty růstu (poklesu) jednotlivých ukazatelů. Interpretace průměrných koeficientů růstu v takovýchto případech ztrácí smysl. Obecně je stanovení vývojových trendů v oblasti nelegální výroby a obchodu s konopnými drogami velmi obtížné, neboť do této problematiky zasahuje mnoho faktorů, často těžko předvídatelných.

Tabulka 4 Celkové množství zadržených drog na území hl. m. Prahy

	2009	2010	2011
marihuana (kg)	4,97	6,33	6,06
indexy bazické	1,00	1,27	1,21
indexy řetězové	1,00	1,27	0,96
marihuana (ks)	10 080	9 859	10 656
indexy bazické	1,00	0,97	1,05
indexy řetězové	1,00	0,97	1,08
hašiš (kg)	0,84	0,42	1,34
indexy bazické	1,00	0,50	1,59
indexy řetězové	1,00	0,50	3,19
pěstírny (počet)	16	17	38
indexy bazické	1,00	1,06	2,37
indexy řetězové	1,00	1,06	2,23

Zdroj: NPC Policie ČR, vlastní zpracování

Výroční zpráva NPC Policie ČR za rok 2009 (Frydrych, 2010) konstatovala, že na úseku velkopěstíren netechnického konopí došlo k útlumu, že byly zajišťovány hlavně pěstírny malé v bytech či opuštěných domech a velkopěstírny byly vytlačeny mimo území hlavního města Prahy.

Bohužel v roce 2011 se zvýšil podíl velkých pěstíren na území hl. m. Prahy, jak ukazuje indexní analýza, počet odhalených pěstíren vzrostl téměř 2,5 krát ($I = 2,37$, tedy o 137%) ve srovnání s rokem 2009. Zřejmě je to odraz zvýšené poptávky způsobené možná i odklonem malopěstířitelů, kteří raději nakupují malá množství v pouličním prodeji, aby se vyhnuli případnému trestnímu postihu. Ceny pouličního prodeje v Praze jsou srovnatelné s cenami uváděnými v celostátním měřítku.

Z pohledu vymáhání práva stále výrazně převažuje stíhání osob pro kvalifikované skutkové podstaty drogových trestních činů nad skutky, které souvisí s držením drog pro vlastní potřebu. Úroveň vymáhání práva v oblasti drogových přestupků je v evropském srovnání stále velmi nízká a výrazně přispívá ke zvyšování subjektivně vnímané dostupnosti některých drog a podporuje vysokou společenskou a mediální toleranci rizikového užívání právě konopných drog (Frydrych, 2012).

5. 2 Analýza postoje studentů České zemědělské univerzity k měkkým drogám

Dotazníkové šetření bylo provedeno v zimním semestru akademického roku 2012/2013 anonymně se studenty České zemědělské univerzity v Praze. Cílovou skupinou byli studenti prezenčního bakalářského a magisterského studia univerzity.

Dotazníky byly distribuovány pomocí internetové aplikace Google documents a klasickým způsobem – osobní kontakt s respondentem v prostorách univerzity. Dotazník obsahoval dvě části, a to identifikační údaje respondentů a 18 konkrétních dotazů. Většina otázek měla předdefinované odpovědi.

5.2.1 Návratnost dotazníků

Jak ukazuje Tabulka 5, bylo distribuováno 200 kusů dotazníků s předpokladem vysoké návratnosti. Některé respondenty vyplněné dotazníky musely být z hodnocení vyřazeny (neseriozní vyplnění, vynechání klíčových otázek apod.), proto použitelný počet navrácených dotazníků činil 80 %, tedy 160 kusů. Šetřený soubor dotazníků studentů bakalářského studia činil 107 kusů (66,9 %) a studentů magisterského studia 53 kusů (33,1 %). Z celkového počtu 26 761 studentů České zemědělské univerzity je 14 511 studentů zapsaných (k 31. říjnu 2011) na prezenční studium. Na bakalářské studijní programy prezenčního studia připadá celkem 10 194 (70,3%) studentů a na navazující magisterské studijní programy prezenčního studia 4 317 (29,7%) studentů, tedy získaný šetřený soubor odpovídá zastoupení typu studia.

Tabulka 5 Přehled o dotazníkovém šetření

	absolutní hodnota (ks)	relativní hodnota (%)
počet distribuovaných dotazníků	200	100
celkový počet vrácených dotazníků	160	80
počet studentů bakalářského studia	107	66,9
počet studentů magisterského studia	53	33,1

Zdroj: dotazníkové šetření

5.2.2 Četnost odpovědí na jednotlivé otázky dotazníkového šetření

Co se týče identifikačních údajů respondentů, lze konstatovat, že z hlediska pohlaví jsou více zastoupeny ženy, jejich podíl činí 64 % (viz Tabulka 6). V souboru převažují studenti bakalářského studia, což tedy odpovídá skutečnosti zastoupení studentů na typu studia ČZU.

Tabulka 6 Celkový přehled zastoupení respondentů

Celkem respondentů	absolutní hodnota	relativní hodnota
	160	100%
Muži	57	36%
Ženy	103	64%
počet studentů Bc. studia	107	67%
počet studentů Mgr. studia	53	33%
počet mužů Bc.	44	28%
počet mužů Mgr.	13	8%
počet žen Bc.	63	39%
počet žen Mgr.	40	25%

Zdroj: dotazníkové šetření

Věkové rozpětí se pohybuje v rozmezí 19 až 28 let, nejvíce jsou zastoupeny věkové kategorie 20 let (podíl 21 %) a 21 let (podíl 16 %). Ostatní kategorie jsou zastoupeny celkem vyrovnaně, nejnižší podíl vykazují věk 26 let (6 %) a 28 let (1 %) – viz Příloha 3, Graf 1.

Následující text obsahuje komentář k 18 položeným dotazům, seznam všech položených otázek je uveden v Příloze 1, četnosti odpovědí (absolutních a relativních) pak v Příloze 2.

Měkké drogy

První dotaz se týká povědomí o skupině měkkých drog, čili které drogy patří podle zákona mezi měkké. Výsledky jsou velice zajímavé. V předchozím průzkumu autorky z roku 2006, kde šlo o respondenty základních škol, ani jediný dotázaný nevedl správně zástupce této skupiny. V roce 2011, kdy byl tento průzkum prováděn opětovně na základních školách, lze pozorovat značný posun, neboť 60 % žáků 6. tříd a 20 % žáků 9. tříd odpovědělo správně.

Vysokoškolští respondenti odpověděli v 76 % nesprávně, u většiny (61 %) navíc převládá názor, že mezi měkké drogy patří i alkohol a tabák. Zřejmě se jedná o výsledek směřování pojmů legální a dostupná droga, a v době školní docházky současných vysokoškoláků nebyla úroveň primární prevence na základních školách na takové výši jako nyní. Ze zjištěných dat vyplývá, že tolerance mladých lidí k užívání alkoholu, tabáku a konopných drog je stále značná a že změny v uplatňování primární protidrogové prevence na základních školách, které se začaly aplikovat v roce 2010, byly opravdu nezbytné (Růžičková, 2011).

Užívání konopných drog

Dalších 12 dotazů sledovalo užívání konopných drog (marihuany, hašiše a hašišového oleje) obecně spolu s frekvencí užívání, motivací a dostupností.

V obdobných dotazníkových průzkumech se uvádí podle metodiky EMCDDA i podle národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti prevalence v obecné (dospělé) populaci a dále u mladých dospělých ve dvou skupinách, ve věkovém rozmezí 15 – 24 let a ve věkovém rozmezí 15 – 34 let. Z tohoto důvodu bylo zvoleno rozdělení šetřeného souboru na skupinu studentů bakalářského studia a na skupinu studentů magisterského (navazujícího) studia. Mnoho studentů magisterského studia již zasahuje do skupiny 15 – 34 let (podíl 25 – 28letých studentů ve zkoumaném souboru činí 18 %, tedy téměř jednu pětinu).

Různé průzkumy a studie dokazují, že uživatelé konopných drog reprezentují široké spektrum společnosti. Počet uživatelů v zemích EU tvoří stejně jako v České republice třetí nejpočetnější skupinu uživatelů návykových látek vůbec, po tabáku a alkoholu jsou nejoblíbenější skupinou drog. Jedná se o velmi různorodou skupinu, s rozptylem od experimentování, rekreačního užívání až po rizikové závislé užívání.

Podle poslední výroční zprávy národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti (Mravčík, 2012) je míra užívání drog v obecné populaci stabilní, výsledky populačních dotazníkových šetření v posledních třech letech ukazují, že nejčastější nelegální drogou jsou právě konopné drogy (23 – 34 % podíl) následované extází (4 – 10 % podíl), halucinogenními houbami (4 – 9 % podíl) a LSD (2 – 6 % podíl).

Výsledky šetření mezi skupinou studentů České zemědělské univerzity v Praze ve vztahu ke konzumaci konopných drog ukazuje tabulka 7.

Tabulka 7 Prevalence užívání konopných drog (alespoň 1 x během života)

Droga	studenti Bc.				studenti Mgr.				celkový součet	
	Muži		ženy		muži		ženy			
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Marihuana	37	23,1	38	23,7	13	8,1	29	18,1	117	73,1
Hašiš	27	16,8	7	4,3	12	7,5	13	8,1	53	33,1

Zdroj: dotazníkové šetření

Z analýzy výsledků uživatelů konopných drog vyplývá, že podíl všech konzumentů marihuany, kteří tuto drogu konzumovali alespoň jedenkrát za život, činil v šetřeném souboru 73% a u hašiše 33%. U mužů celkem se projevila vyšší prevalence ve srovnání s ženami u užívání hašiše, u užívání marihuany tomu bylo naopak.

Pokud se tyto zjištěné podíly porovnají s údaji, které uvádí *Výroční zpráva o stavu drog za rok 2011*, zdají se být vysoké. Jak již bylo uvedeno, konopné drogy jsou obecně v populaci ČR (tedy starší než 15 let) nejrozšířenější, v roce 2011 podle zprávy uvedlo 24,9 % dotázaných konzumaci někdy v životě, ve věkové skupině 15 – 24 let uvedlo užití 52,5 % a ve skupině 15 - 34 let 49,1 % dotázaných (v této skupině se projevil pokles ve srovnání s rokem 2010 o 28 %). Vysokoškolské studenty jako samostatná populační skupina nejsou v průzkumech uváděni.

Autorkou zjištěný podíl konzumentů marihuany odpovídá např. tvrzení Doudy (2009), který uvádí, že ze zkušeností z jeho dlouhodobého působení v Drop In lze vyvodit, že těch, kteří alespoň jednou v životě zkusili konzumovat marihuanu, je 70 – 80 % a že oblíbenější je právě u vzdělanějších skupin.

Z obdobných průzkumů mezi vysokoškolskými studenty lze uvést pro srovnání např. výsledky analýzy drogové scény na Filosofické fakultě Mendelovy univerzity v Brně (Blahová, 2007), kdy autorka došla ke zjištění, že během života užilo marihuanu 64 % dotázaných a hašiš 29 % dotázaných. O něco nižší podíly konzumovaných konopných drog než jaké přinesl průzkum na ČZU mohly být způsobeny většími možnostmi studentů v Praze (snazší dostupnost, pestřejší kulturní vyžití – kluby ...).

Dále lze uvést studii Kavalírové a spolupracovníků z roku 2005, ta se zabývala užíváním návykových látek mezi studenty Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Královém pomocí analýzy moči. Alespoň jednu zkušenost s užitím konopných

látek celoživotně přiznalo 44,9 % studentů, v souboru 150 vzorků činil podíl žen 75 %. Podíl studentů, které bylo možno považovat za pravidelnější uživatele (více než 20 krát za život), uvádí autoři ve zkoumaném vzorku v hodnotě 16,3 %. Na FF MU Brno činil podíl pravidelnějších konzumentů 30 % (Blahová, 2007).

Co se týče srovnání s průzkumem mezi studenty ČZU v Praze, v šetřeném souboru studentů ČZU činil podíl pravidelnějších (aktivních) uživatelů 21 % (tyto podíly shodně vycházejí z frekvence užití marihuany v posledních 6 měsících a v posledních 30 dnech – viz Tabulka 8, 9). Aktivní uživatelé marihuany tuto drogu konzumovali opakovaně minimálně desetkrát. Pasivní uživatelé tuto drogu konzumovali spíše náhodně, tedy více než desetkrát, ale ne v posledních třiceti dnech (viz Graf 1).

Tabulka 8 Frekvence užití marihuany

Užití marihuany v posledních 6 měsících?	muži		ženy		celkem
	Bc.	Mgr.	Bc.	Mgr.	
Ano	22	11	18	14	65
počet užití více než 10 krát	15	10	2	5	32
Užití marihuany v posledních 30 dnech?					
Ano	15	6	6	9	36
počet užití více než 10 krát	14	6	5	8	33

Zdroj: dotazníkové šetření

Co se týče užití hašiše, podíl pravidelnějších uživatelů je o mnohem nižší (viz Graf 1), výchozím údajem byla frekvence užití v posledních 6 měsících (podíl 14,3 %) a v posledním měsíci (podíl 7,5 %), přičemž rozdíly mezi bakalářským a magisterským stupněm studia nejsou výrazné. Tyto výsledky odpovídají frekvenci užívání na FF MU v Brně, kde podíl uživatelů hašiše též nepřekročil úroveň 15 % (Blahová, 2007).

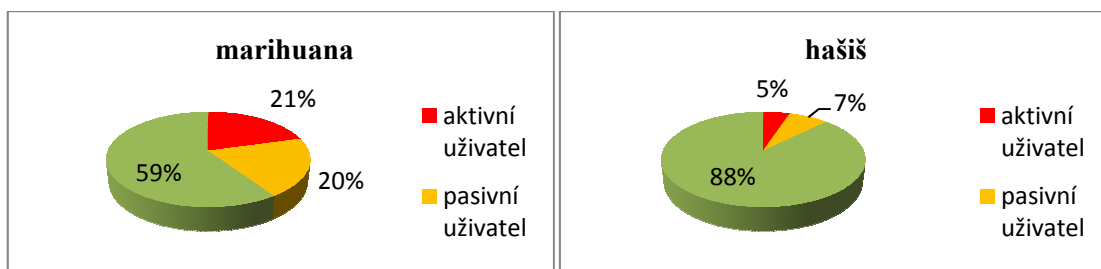
Tabulka 9 Frekvence užití hašiše

Užití hašiše v posledních 6 měsících?	muži		ženy		celkem
	Bc.	Mgr.	Bc.	Mgr.	
Ano	7	5	5	6	23
počet užití více než 10	5	4	1	2	12
Užil(a) jste marihuanu v posledních 30 dnech?					
Ano	4	2	1	5	13
počet užití více než 10	3	2	1	2	8

Zdroj: dotazníkové šetření

V celostátních průzkumech za rok 2011 uvedlo užití konopných látek v posledním roce užívání během života ve věkové skupině 15 – 24 let 22,5 % dotázaných a ve věkové skupině 15 – 34 let 16,1 % dotázaných, což celkem koresponduje s daty průzkumu mezi studenty ČZU v Praze.

Graf 1 Frekvence opakovaného užití marihuany a hašiše

Zdroj: dotazníkové šetření

Z celkového podílu uživatelů marihuany u studentů ČZU v Praze vyplývá, že četnost užití této drogy je nižší u studentů magisterského studia – u mužů činí podíl 8,1 % ve srovnání s podílem 23,1 % u studentů bakalářského studia. U žen není rozdíl tak výrazný (18,1 % x 23,7 %). Průzkum na FF MU v Brně prokázal, že většina studentů využila účinků marihuany více než 10x během života, z toho více studenti prvních ročníků (48,1 %), ale celkově byla frekvence užívání vyrovnaná – u pátých ročníků představoval podíl 44,8 %. Na ČZU představoval podíl celkových uživatelů s frekvencí více než 10x podíl 34 %, z toho u studentů bakalářského stupně činil podíl 27 %, u studentů magisterského stupně pak 49 %.

Ve všech uvedených průzkumech shodně studenti vysokoškoláci upřednostňovali užívání marihuany před hašišem.

Kritéria dělení uživatelů podle frekvence užívání se v odborných studiích kombinují i s celkovou délkou užívání, obecně jsou ale kritéria dělení uživatelů nejednotná, často se se i navzájem liší (Miovský, 2008).

I samotná motivace k užívání bývá dělena podle různých hledisek. Některé studie zaměřené na vysokoškolské studenty ukázaly, že mezi motivy k užívání konopných drog, tak, jak je vnímají sami uživatelé, existují významné rozdíly. Zatímco u alkoholu dominují sociální rozdíly, konopné drogy jsou užívány hlavně pro posílení pozitivních pocitů, potom

se uplatňují sociální motivy s rozšířením vědomí a zvládnutí negativních pocitů (Miovský a kol., Vágnerová, 2008).

Tyto závěry odpovídají i poznatkům autorky, která při odevzdávání dotazníků při osobním kontaktu prováděla (v případě ochoty studentů odpovídat) i dotazování ve vztahu k motivaci případného užívání konopných látek. Nejčastěji studenti udávali, že jsou „rekreačními“ uživateli, tedy že cílem je pobavit se, uvolnit se, získat dobrou náladu a „zapadnout“ do společnosti (koncerty, kluby, soukromé párty). Ti, kteří užili konopné drogy minimálně (prevalence 1 – 3 x během života) jejich podíl v celkovém počtu uživatelů činí 30 %), uvedli, že si většinou pod vlivem známých chtěli drogu jen vyzkoušet (co s nimi požití „udělá“, jaké budou mít pocity). Někteří častější konzumenti pak řešili pomocí marihuany problémy při studiu nebo partnerské problémy. Naprostá většina těch, kteří odpověděli osobně autorce, je přesvědčená, že po ukončení vysokoškolských studií nebude marihuanu užívat, bere užívání jako jakýsi kolorit studia na vysoké škole a s tím spojeného typu kulturního vyžití. Tyto názory jsou v souladu se závěry dotaznických šetření v populaci vysokoškoláků v minulém desetiletí (např. Kavalírová a spol., 2005; Blahová, 2007). Studenti v nich udávali nejčastěji užívání konopných látek pouze příležitostně, nepravidelně, a řada z nich tyto látky vyzkoušela pouze v minulosti nebo s prevalencí 1 x za život.

Na konkrétní dotaz, která osoba motivovala studenta k užití konopné drogy, odpovědělo nejvíce respondentů v průzkumu na ČZU v Praze, že přátelé (podíl 68 %), dále pak „jinou osobu“ uvedlo 22 % studentů. Ženy ve srovnání s muži (viz Graf 3, Příloha 5) se nechaly více ovlivnit „jinou osobou“ (až 77 % z celkového podílu odpovědí), v případě přátel byly podíly u mužů a žen vyrovnané. Ve studii zabývající se drogovou scénou na FF MU v Brně studenti shodně uvedli jako osoby, které je motivovaly k užití, přátele (podíl 54 %) a dále náhodné známé spolu s jinou osobou (podíl 11,5 %).

Je třeba zmínit i to, že se dá těžko stanovit podíl „čistých“ uživatelů konopných drog, protože většina uživatelů je kombinuje s dalšími návykovými látkami, jako jsou hlavně tabák a alkohol, a navíc mezi pravidelnými uživateli konopných drog existuje větší rozmanitost v osobnostních charakteristikách než u pravidelných konzumentů ostatních drog, zejména tvrdých drog.

Porovnávat zastoupení studentů a studentek v rámci obdobných výše uvedených průzkumů nemá vypovídací hodnotu, neboť na samotných zmíněných vysokých školách

včetně ČZU jsou rozdílné podíly jejich zastoupení i na jednotlivých fakultách, tedy projevuje se vliv odborného zaměření a jeho genderových preferencí. Lze pouze konstatovat, že v uvedených průzkumech včetně šetření mezi studenty ČZU se shodně projevil statisticky významný rozdíl v konzumaci marihuany mezi studenty a studentkami.

Jak již bylo uvedeno, marihuana patří v České republice mezi nejčastěji užívané nelegální drogy, existují různé statistiky jejího užívání zaměřené zejména na středoškolské studenty (16leté) a mladé dospělé. Údaje se často různí, protože dochází ke spojování pravidelné konzumace až závislých uživatelů s rekreačním nebo experimentálním užitím, tedy bez odchylek od populačního průměru.

Další otázka dotazníkového šetření u studentů ČZU v Praze se týkala věku, kdy respondent poprvé konzumoval konopnou drogu (viz Příloha 5, Graf 1). Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce respondentů konzumovalo marihuanu (podíl 42 %) ve věku 15 - 18 let, tedy zejména na střední škole. V případě hašiše tvoří podíl prvního užití drogy shodně věk 15 – 18 let (podíl 19 %), zde se projevilo vyšší zastoupení i v případě užití ve věku nad 18 let, což zřejmě souvisí s experimentováním s „novou“ drogou na vysoké škole a se stoupající oblibou tzv. vodních dýmek. Žádnou zkušenost s užitím hašiše uvedl vysoký počet studentů, u bakalářského studia téměř 75 %, u magisterského studia pak činil podíl 54 %.

Získaná data odpovídají zjištění odborníků, že pro většinu středoškolských studentů je marihuana první nelegální drogou. Odpovídají také zjištění, které přinesl průzkum na FF MU v Brně, kde autorka studie uvedla, že první zkušenost s marihuanou měl 63 % podíl studentů ve věku 15 – 18 let (Blahová, 2007).

S konzumací drog včetně konopných souvisí i jejich dostupnost. 74% dotázaných studentů uvedlo, že jsou schopni opatřit si libovolnou konopnou drogu. K tomu jistě přispívá i fakt, že např. průměrná cena marihuany v pouličním prodeji je poměrně nízká (80 – 200 Kč/gram, poznatek autorky). Dostupnost také ovlivňuje vysoký počet malých pěstitelů, kteří si distribuci této drogy tvoří vedlejší příjmem a také fakt, že ČZU se nachází v hlavním městě, kde je vyšší koncentrace uživatelů a míst, kde je droga dostupná.

Tolerance k užívání konopných drog

Lze konstatovat, že tolerance vůči užívání konopných drog je u šetřeného souboru vysokoškolských studentů poměrně vysoká. Pouze 10% respondentů netoleruje užívání

těchto drog. Necelých 14 % respondentů tvrdí, že jim je užívání konopných drog lhostejné. 24 % respondentů toleruje užívání konopných drog částečně na lékařské účely, zbytek, tedy celých 52 %, toleruje užití bez omezení (viz Příloha 5, Graf 2).

Legalizace marihuany je další důležitá otázka současnosti. Více než polovina studentů ČZU (podíl 56,9 %) souhlasí s částečnou legalizací marihuany pro lékařské využití, 39 % studentů se přiklání k celkové legalizaci marihuany a jen 9% respondentů nesouhlasí s legalizací.

Mezi studenty bakalářského a magisterského studia se projevil výraznější rozdíl v názoru na legalizaci – u studentů bakalářského studia o 13,5 % méně studentů souhlasí s úplnou legalizací, o 11 % více studentů souhlasí s částečnou legalizací a podíl negativního názoru na legalizaci je o necelé 2 % vyšší. U studentek celkově se projevila větší tolerance v případě částečné legalizace (62,1 % x 29,7 %), u studentů pak v případě úplné legalizace (43,8 % x 29,7 %). V obdobné studii na FF MU Brno (Blahová, 2007) vyslovilo souhlas s úplnou legalizací měkkých drog 25,6 % studentů a studenti vyšších ročníků byli také tolerantnější než studenti prvních ročníků.

V současnosti (únor 2013) návrh zákona o legalizaci léčebného využití marihuany prošel parlamentem České republiky a podepsal ho i prezident republiky. Odhadovaná cena v lékárnách bude 80 - 200 Kč/gram. Pacient, který by předložil elektronický lékařský předpis, by za dosavadních odhadů mohl zaplatit až 10 000 korun měsíčně. Nelegálně si však drogu pořídí i nadále mnohem levněji. Z tohoto důvodu je novela kritizována. Senátoři poukazují na cenovou nedostupnost pro mnohé pacienty a řešení spatřují v úhradě konopí prostřednictvím zdravotního pojištění. Pojišťovny se tomuto řešení ovšem zatím brání. Marihuana se prozatím k léčebným účelům bude dovážet. Uvažuje se o postupném udělování licencí českým pěstitelům, licence by vydával Státní úřad pro kontrolu léčiv za státem stanovených zákonných podmínek. Legalizace marihuany je nadále v odborných kruzích diskutována, v neposlední řadě i právě z ekonomických důvodů, protože obchod s konopnými drogami tvoří součást stínové ekonomiky (černý trh). Vysoké zisky s minimálními náklady jsou dostatečně motivující pro to, aby nelegální pěstitelé pokračovali v pěstování ve velkém rozsahu (viz kapitola 5.1).

Trestní odpovědnost

Povědomí o trestní odpovědnosti ve vztahu k držení marihuany pro vlastní potřebu je v šetřeném souboru studentů ČZU velice malé, neboť jen 9,4 % dotázaných odpovědělo správně, 61,9 % uvedlo špatnou odpověď a téměř třetina studentů (29,4 %) vůbec neměla představu o povoleném množství z hlediska příslušného zákona, přičemž rozdíly mezi skupinami studentů bakalářského a magisterského studia jsou zanedbatelné. Tato zjištění mohou být ovlivněna různými faktory, nezájmem o tuto problematiku (studenti, kteří nepatří mezi uživatele, nemají potřebu znát příslušnou legislativu), mylnými informacemi nebo chybějícími informacemi již z předchozího studia v rámci tehdejších programů protidrogové prevence nebo z jiných zdrojů.

Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.) stanoví skutkovou podstatu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamné psychotropní látky (§ 285 odst. 1 zákona), kdy je trestné pěstovat netechnické konopí pro vlastní potřebu v množství větším než malém. Množství „větší než malé“ u marihuany představuje více jak 15 gramů sušiny. I množství menší než 15 gramů představuje postih, tedy přestupek ve smyslu zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (Zeman, 2010). Pro většinu konzumentů je tedy výhodnější kupovat si marihuanu na černém trhu, a to jen v „malém“ množství, aby byli případně odpovědní za přestupek a ne trestný čin. Za uvedený přestupek lze uložit jen pokutu (nejvýše 15 000 Kč), ale je možno uložit i jen sankci napomenutí a propadnutí věci – drogy. Jak již bylo zmíněno, v pouličním prodeji nejsou ceny za 1 gram marihuany nijak vysoké a pro tři čtvrtiny dotázaných studentů ČZU (podíl 74 %) jsou konopné drogy dostupné.

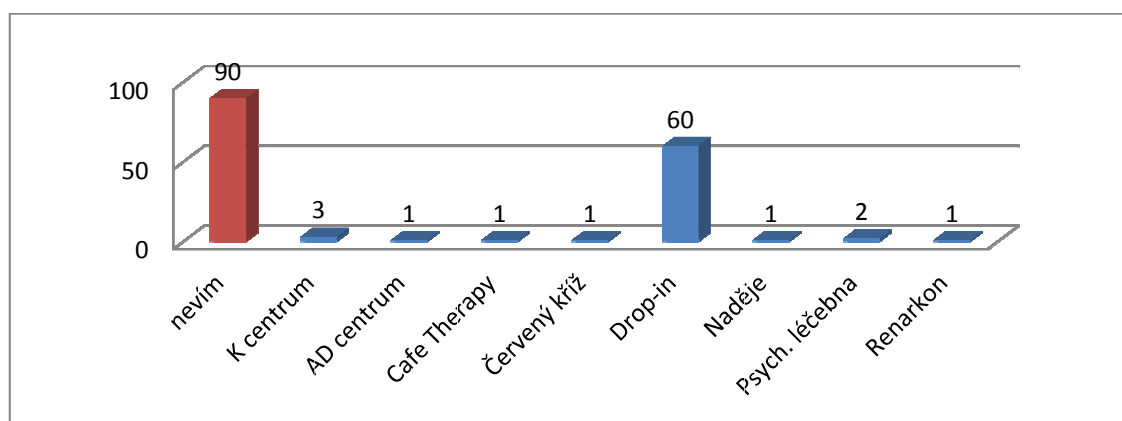
V souvislosti s dostupností konopných drog byl a je nadále diskutován holandský model tzv. neprohibiční regulace marihuany, známé coffee-shopy, kde se smí legálně prodávat marihuana i hašiš podle určitých kritérií. Se zavedením kaváren konzumace marihuany mezi Holanďany stagnovala, ale holandská vláda v loňském roce změnila svůj liberální přístup, protože již nechtěla, aby bylo Holandsko spojováno hlavně s drogovou turistikou (ročně přijíždělo do země téměř 4 miliony lidí za tímto účelem). Od května 2012 nesmí do coffee-shopů cizinci, pouze amsterodamská radnice po dohodě s vládou rozhodla, že cizincům umožní i nadále legálně marihuanu nakupovat, aby předešla návratu nelegálních dealerů. S rozhodnutím vlády nesouhlasí mnoho podnikatelů i odborníků, neboť dopady se projeví na celém pracovním trhu a lze očekávat zvýšení kriminalizace (poznatek autorky).

Protidrogová prevence

Zajímavé byly i odpovědi respondentů šetřeného souboru studentů ČZU v souvislosti se znalostí institucí pro pomoc drogově závislým. Neznalost je vysoká. Pouze 43,8 % dotazovaných odpovědělo, že zná nějakou instituci či zařízení pro pomoc drogově závislým, v naprosté většině se jednalo o zařízení Drop In, celých 56 % uvedlo, že nezná žádnou instituci pro drogově závislé (viz Graf 2).

Zdravotní zařízení Drop In uvedlo 37,5 % studentů z těch, kteří projeví znalost nějaké instituce nebo zařízení, možný je vliv mediální prezentace tohoto zařízení v minulém roce v souvislosti s jeho stěhováním z centra Prahy. Je zajímavé, že žádný dotázaný student neuvedl on-line poradny, přestože naprostá většina studentů používá téměř denně osobní počítač.

Graf 2 Znalost institucí pro pomoc drogově závislým

Zdroj: dotazníkové šetření

Větší neznalost se projevila u studentů bakalářského studia, a to o téměř polovinu ve srovnání se studenty magisterského studia.

S předchozím zjištěním souvisí i odpovědi na vyjádření názoru na protidrogovou prevenci u mládeže. Téměř polovina dotázaných (podíl 43 %) vyslovila názor, že prevence je nedostatečná, což zřejmě souvisí s jejich vlastní zkušeností. Pětina je přesvědčená, že prevence je dostatečná a ostatní (tedy 35%) nedokázali posoudit úroveň prevence u mládeže. U obou skupin studentů (bakalářského i magisterského stupně) jsou podíly odpovědí obdobné.

Mnoho studentů zaujímá odmítavý postoj k alkoholikům a uživatelům tvrdých drog, ale marihuanu vnímají jako součást své kultury, a to neškodnou (Hozák, 2010). Proto je nejdůležitější z hlediska cílové populační skupiny šetřeného souboru, tedy vysokoškolských studentů, uplatňování protidrogové prevence na předchozích stupních vzdělávání a začínat s maximální pozorností u legálních drog – alkoholu a tabáku.

Lze jen doufat, že se zmíněnými změnami ve strategii primární prevence na předchozích stupních vzdělávání (viz kapitola Protidrogová prevence) dojde ke kladnému posunu, což se již začíná projevovat např. v poklesu užívání konopných drog u 16letých studentů (viz studie ESPAD za rok 2011). To je nadějně zjištění do budoucna, protože Česká republika zatím patří mezi země EU, u kterých je uváděna nejvyšší prevalence užívání konopných látek ve věkových kategoriích 15 – 24 let a 15 – 34 let.

5.3 Analýza závislosti mezi znaky

U šetřeného souboru studentů ČZU v Praze byly také zjišťovány vztahy mezi vybranými dotazy. Byly vybrány dotazy, které se z hlediska zaměření průzkumu projeví jako nejdůležitější, mající největší vypovídací hodnotu o souboru studentů.

Po stanovení kontingenčních tabulek (Příloha 3) bylo podle chí kvadrát testu zjišťováno, zda jsou vybrané znaky závislé (viz Tabulka 8).

Závislost byla prokázána u otázek č. 1, 2 a č. 5. To znamená, že u povědomí o zařazení drog mezi měkké drogy podle příslušného zákona, u užití marihuany (odpověď ano – ne) a u možnosti opatřit si libovolnou konopnou drogu lze s 95 % pravděpodobností prokázat závislost mezi sledovanými znaky, tedy mezi pohlavím a správným zařazením drog, mezi pohlavím a užitím marihuany a dále mezi pohlavím a možností opatřit si libovolnou drogu.

Tabulka 8 Závislost vybraných otázek na pohlaví

Otázka	znaky závislé	χ^2	$\chi^2_{0,05}$	síla závislosti
1. Které drogy podle zákona patří mezi měkké?	Ano	7,127	3,841	0,236
2. Užil(a) jste někdy v životě marihuanu?	Ano	24,523	3,841	-0,002
3. Souhlasíte s legalizací marihuany?	Ne	0,0005	3,841	-
4. Je drogová prevence dostatečná?	Ne	3,753	3,841	-
5. Je pro Vás snadné opatřit si drogu?	Ano	5,004	3,841	0,176
6. Jste tolerantní vůči užívání konopných drog?	Ne	0,988	3,841	-

Zdroj: dotazníkové šetření

Dále byly zjišťovány některé vztahy v souvislosti se stupněm studia. Po stanovení kontingenčních tabulek (Příloha 4) bylo podle chí kvadrát testu zjišťováno, zda jsou znaky závislé (viz Tabulka 9).

Závislost byla prokázána u otázek č. 2, 3. Lze tedy s 95% pravděpodobností prokázat závislost mezi stupněm studia a užitím marihuany vícekrát v životě (více než 10 x), dále mezi četností užívání hašiše celoživotně a stupněm studia.

Tabulka 9 Závislost vybraných otázek na stupni studia

Otázka	znaky závislé	χ^2	$\chi^2_{0,05}$	síla závislosti
1. Užil(a) jste někdy v životě marihuanu?	Ne	1,510	3,841	-
2. Přibližně kolikrát v životě jste užil(a) marihuanu?	Ano	6,154	5,991	0,222
3. Užil(a) jste někdy v životě hašiš?	Ano	7,027	3,841	-0,210
4. Přibližně kolikrát v životě jste užil(a) hašiš?	Ne	0,638	5,991	-
5. Jste tolerantní vůči užívání konopných drog?	Ne	0,015	3,841	-
6. Souhlasíte s legalizací marihuany?	Ne	0,143	3,841	-

Zdroj: dotazníkové šetření

Pokud lze porovnat statisticky průkazné závislosti s obdobnými studii v populaci vysokoškolských studentů, u šetřeného souboru studentů třetího ročníku Farmaceutické fakulty v Hradci Králové, Univerzity Karlovy v Praze (Kavalírová a kol., 2005) byly zjištěny signifikantní rozdíly v užití THC též mezi muži a ženami. Na Filosofické fakultě Mendelovy univerzity v Brně (Blahová, 2007) byly zjištěny statisticky průkazné rozdíly

také v užívání marihuany mezi muži a ženami a dále v celoživotním užití hašiše popřípadě hašišového oleje.

5. 4 Návrhy a doporučení

Sledování drogové situace v populační skupině mladých dospělých je i nadále velice důležité. Primární prevence neslouží pouze pro děti a adolescenty, ale je významná i v mladém dospělosti, kdy se formují konečné názory a postoje a jednotlivci kladou důraz na vlastní zkušenosti. Názory a postoje vysokoškolských studentů k měkkým drogám mohou v jejich budoucích životních rolích působit na mládež a jejich vystupování. Tyto názory se poté mohou stát součástí představ i celé společnosti na úrovni školství, zdravotnictví, i právního systému státu.

Jednou z forem, která by se mohla realizovat i na České zemědělské univerzitě v Praze v rámci prevence, je tzv. “peer program”. Jedná se o vrstevnický program, který se často využívá při prevenci i nápravě sociálněpatologických i zdravotních problémů, kdy jsou odborně vyškoleni “peeri” – vrstevníci, kteří podporují prosociální chování a to zdravé normy, způsoby chování a odmítají nezdravé návyky.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 56% studentů nezná žádnou instituci nebo zařízení pro pomoc drogově závislým i povědomí o trestní odpovědnosti ve vztahu ke konopným drogám je velmi nízké, proto by bylo žádoucí snížit tuto neznalost pomocí zapojení pedagogů, více spolupracovat s odborníky a médii. Na České zemědělské univerzitě v Praze již existuje Asociace Studentů ČZU, která vznikla jako volné sdružení aktivních studentů a jejím hlavním cílem je organizovat volnočasové aktivity zaměřené na studenty ČZU. V rámci jejich projektů jako je například Movie night, by také bylo možné více propagovat protidrogové dokumenty, diskuze, filmy a podobně.

Další studentskou organizací, která působí na ČZU, je AIESEC - největší studenty řízená organizace na světě. AIESEC je otevřen pro všechny studenty, kteří chtějí aktivně pracovat (dobrovolně bez mzdy) na svém osobním rozvoji. Trénují flexibilitu, komunikativnost, dále mohou pracovat v týmu a mají možnost pohybu v mezinárodním prostředí. Při práci v týmech zažívají studenti první zkušenosti s projektovým managementem, talent managementem, marketingem, financemi, PR, prodejem a podobně. V reálném firemním prostředí si tak ověřují znalosti získané na univerzitě. Málokrterý

student bakalářského studia by po této zkušenosti nevěděl jak vhodně naložit se svým volným časem, neboť jeho životní cíle a postoje již mají svůj směr.

Katedra psychologie Provozně ekonomické fakulty poskytuje psychologické poradenství, o čemž mnoho studentů neví, kde je také možnost konzultovat drogovou problematiku, i s využitím internetové poradny, která slouží především pro rychlejší kontakt. V současnosti by se tato poradna mohla rozšířit i prostřednictvím sociálních sítí, které studenti neustále navštěvují. Další volnočasovou aktivitu by tvořily přednášky pozvaných odborníků, například právníků, policistů z protidrogové jednotky a adiktologických pracovníků, s protidrogovou tematikou či promítání filmů s tematikou prevence, které by studenti mohli dobrovolně navštěvovat.

Ve spolupráci s Asociací studentů ČZU by byla vhodná i instalace banerů s protidrogovou tematikou ve výstavních prostorách Studijního a informačního centra ČZU, popřípadě i v kruhové hale (RKU).

Již potřetí se konal festival Cannafest Praha 2012 s podtitulkem Největší mezinárodní konopný veletrh v ČR na známém a dostupném výstavišti Incheba Praha. Tento festival je doprovázen i odbornou konferencí, která se zabývá technickým i netechnickým konopím za účasti odborníků různého profesního zaměření. Tuto akci lze doporučit i studentům ČZU prostřednictvím informačních letáků, LCD panelů v prostorách jednotlivých fakult nebo přes portál student.czu.cz. Festival Cannafest je velice zajímavý a může zaujmout studenty jak zemědělského, tak ekonomického i technického zaměření.

Areál ČZU v Praze je jedinečný tím, že jde o plně vybavený kampus, tudíž poskytuje studentům různé volnočasové aktivity - zejména sportovní vyžití, kterým lze předcházet stresovým situacím spojeným například se zkouškovým obdobím. Efektivní strategií předcházení stresovým situacím je právě aktivní přístup, hledání pomoci u druhých, ochota měnit sama sebe, sebedůvěra, důvěra k druhým a naděje, že krizi je možno překonat bez pomoci drog.

6. ZÁVĚR

Předložená diplomová práce řeší problematiku měkkých, respektive konopných drog v České republice, a to i v kontextu Evropské unie. Jejím cílem byla analýza postoje vysokoškolských studentů k měkkým drogám na základě vlastního průzkumu, porovnání dosažených výsledků s dostupnými údaji obdobných průzkumů a navržení určitých doporučení ve vztahu k protidrogové prevenci.

Cílovou skupinu respondentů představovali studenti České zemědělské univerzity v Praze. Dotazníkové šetření proběhlo v zimním semestru akademického roku 2012/2013 anonymně mezi studenty prezenčního bakalářského i magisterského studia univerzity. Statistická analýza dosažených výsledků zahrnuje i hodnocení vztahů mezi vybranými daty včetně těsnosti závislosti u znaků závislých.

Vlastnímu průzkumu populační skupiny vysokoškolských studentů předchází analýza obchodu s konopnými drogami v České republice na základě statistických dat a údajů, které poskytují Národní protidrogová centrála SKVP Policie ČR a Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti při Úřadu vlády ČR. Na základě indexní analýzy vybraných ukazatelů lze uvést následující shrnutí:

- vzrůstá podíl domácí produkce netechnického konopí, a to zejména indoor technologiemi. S tím souvisí neustále se zvyšující počet velkopěstíren ve sledovaném období let 2003 až 2011 a zapojení zejména vietnamských struktur;
- v roce 2011 byla stejně jako v předchozích letech nejčastěji zadrženou drogou marihuana, nárůst celkového množství zadržené drogy lze pozorovat od roku 2003 (s různými výkyvy v časovém sledu);
- co je týče hašiše, sledované období let 2003 až 2011 je charakteristické poklesem pod úroveň výchozího roku 2003 (též s určitými výkyvy ve sledovaném období);
- ceny pouličního prodeje konopných drog se za sledované období let 2009 až 2011 téměř nezměnily, korespondují i s cenami v zemích EU v roce 2011;
- situace v hlavním městě Praha je charakteristická po roce 2009 opětovým nárůstem velkopěstíren, ceny pouličního prodeje konopných drog byly srovnatelné s cenami uváděnými v celostátním měřítku;

Celkové množství obchodovatelných konopných drog je odhadováno na základě mnoha ukazatelů, indexní analýza vybraných ukazatelů vykazuje značné výkyvy, je tedy

velmi obtížné stanovit vývojové trendy v oblasti nelegální výroby a obchodu s konopnými drogami, navíc do této problematiky zasahují i faktory často těžko předvídatelné.

Výsledky analýzy dotazníkového šetření mezi studenty České zemědělské univerzity v Praze lze shrnout do následujících bodů:

- z identifikačních údajů vyplývá, že v šetřeném souboru jsou více zastoupeny ženy (podíl 64 %) a studenti bakalářského studia (podíl 67 %), věkové rozpětí se pohybuje v rozmezí 19 až 28 let;
- většina dotázaných studentů (podíl 76 %) nemá správnou znalost o skupině měkkých drog, navíc mezi nimi převládá názor, že mezi měkké drogy patří i alkohol s tabákem (podíl 61 %). Mezi povědomím žen a mužů o skupině měkkých drog se projevila statisticky významná závislost na pohlaví dotázaných;
- z analýzy výsledků uživatelů konopných drog vyplývá, že podíl všech uživatelů marihuany (konzumace alespoň jedenkrát za život) činí v šetřeném souboru 73 % a u hašiše 33 %. U mužů celkem se projevila vyšší prevalence ve srovnání s ženami u užívání hašiše, u užívání marihuany tomu bylo naopak. V případě marihuany byla zjištěna statisticky významná závislost na pohlaví studentů, v případě hašiše byla zjištěna statisticky významná závislost na stupni studia;
- podíly pravidelnějších (aktivních) uživatelů marihuany činí 21 %, hašiše 5 % (podíly vycházejí z frekvence užití v posledních 6 měsících a v posledních 30 dnech). U četnějšího užívání marihuany (více než desetkrát) se projevila statisticky významná závislost na stupni studia;
- mezi nejčastější motivy užívání konopných drog patří „rekreační“ užívání, tedy nepravidelné a příležitostné, posílení pozitivních pocitů, eventuálně řešení studijních nebo partnerských problémů;
- nejvíce respondentů užilo marihuanu poprvé ve věku 15 až 18 let, u hašiše se projevilo vyšší zastoupení první zkušenosti i ve věku nad 18 let. Žádnou zkušenost s užitím hašiše uvedl vysoký počet studentů, u bakalářského studia téměř 75 %. S užíváním souvisí i dostupnost konopných drog. Pro většinu studentů (podíl 74 %) jsou dostupné, v tomto znaku se projevila statisticky významná závislost na pohlaví studentů;
- tolerance k užívání konopných drog je u šetřeného souboru studentů poměrně vysoká. 52 % studentů toleruje užití bez omezení, 24 % se vyslovilo pro částečné

omezení pro lékařské účely a pouze 10 % studentů odmítá úplnou toleranci ke konopným drogám. S tímto zjištěním souvisí i názory studentů na legalizaci marihuany, více než polovina (56,9 %) souhlasí s částečnou legalizací, 39 % studentů se vyslovilo pro celkovou legalizaci a jen 9 % dotázaných nesouhlasí s legalizací marihuany;

- znalost trestní odpovědnosti ve vztahu k držení marihuany pro vlastní potřebu je v šetřeném souboru studentů velice malá (pouze 9,4 % zná přesné množství), navíc 1/3 dotázaných nemá vůbec představu o povoleném množství z hlediska příslušného zákona;
- v šetřeném souboru studentů se projevila značná neznalost institucí nebo zařízení pro pomoc drogově závislým, 56 % dotázaných nevedlo žádnou instituci. V případě kladných odpovědí bylo nejčastěji uvedeno zdravotnické zařízení Drop In. Větší neznalost příslušných institucí se projevila u studentů bakalářského studia, téměř o polovinu větší ve srovnání se studenty magisterského studia;
- s předchozím zjištěním souvisí i vyjádření názoru na protidrogovou prevenci u mládeže. Téměř polovina dotázaných studentů (podíl 43 %) vyslovila názor, že prevence je nedostatečná, 35 % dotázaných nedokázalo úroveň prevence u mládeže posoudit.

Z výše uvedeného shrnutí výsledků průzkumu mimo jiné vyplývá, že z hlediska cílové populační skupiny vysokoškolských studentů je nejdůležitější uplatňování protidrogové prevence na předchozích stupních vzdělávání a v rámci vysokoškolského studia je důležité posilovat prvky, které přispívají k celkovému rozvoji a postojům vysokoškolských studentů.

Česká republika zatím patří mezi země Evropské unie s nejvyšší prevalencí užívání konopných drog u mladých dospělých. Autorka ve svých předchozích průzkumech na základních školách potvrdila, že v oblasti primární prevence dochází k pozitivnímu posunu, což se již projevilo ve stabilizaci spotřeby konopných drog a u věkové kategorie šestnáctiletých studentů došlo v roce 2011 poprvé k poklesu užívání konopných drog.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ALBERTS, Andreas et MULLEN, Peter. *Psychoaktivní rostliny, houby a živočichové*. Svojtka & Co., Praha, 2002, 267 s. ISBN 80-7237-448-6

BLAHOVÁ, Markéta. *Analýza drogové scény na FF MU Brno*. Diplomová práce, 78 s. [on line]. [cit. 2013-01-02]. Dostupný z WWW: <[http://www.is.muni.cz, diplomova_prace_.doc](http://www.is.muni.cz/diplomova_prace_.doc)>

BĚLÁČKOVÁ, Vendula. *Trendy v užívání drog, jak je odhalil rok 2010. Adiktologie ve světě* [on line]. [cit. 2013-01-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.adiktologie.cz>>.

BĚLÁČKOVÁ, Vendula., VOPRAVIL, Jiří, ZÁBRANSKÝ, Tomáš, GAJDOŠÍKOVÁ, Hana, ŠUCHA, Matúš, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela. *Společenské náklady na užívání alkoholu, tabáku a nelegálních drog*. Centrum adiktologie PK 1. LF a VFN UK v Praze, AT konference, Praha, 26. 2. 2010.

CSÉMY, Ladislav, HRACHOVINOVÁ, Tamara, KRCH, Daniel František. *Alkohol a jiné drogy ve vysokoškolské populaci: rozsah, kontext, rizika*. Adiktologie, 2004, 2, s. 125-135.

CSÉMY, Ladislav, CHOMYNOVÁ, Pavla. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2011 – mezinárodní zpráva*. Zaostřeno na drogy, 2012, 1, 12 s.

ENGENLANDER Marnie, LANG Ernie, LACY Rob, Cash Richard. *Efektivní regulace užívání marihuany – Jak pracovat s lidmi, aby omezili nebo přestali užívat konopí*. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti – Úřad vlády ČR, Praha, 2010, 86 s. ISBN 978-80-7440-041-4

ČESKÁ, Jana. 2010. *Vybrané kapitoly ze systematické botaniky*. FAPPZ ČZU, Praha, manuskript.

DANIHELKA, Jiří. *Check list of vascular plants of the Czech republic*. Preslia, 2012, 84, 647-811.

DOUDA, Ivan. *Marihuana. Jako droga a jako lék*. Vesmír, 2009, 88, 287.

DUPAL, Libor. *Knih o marihuaně*. MAŤA, Praha, 2010, 136 s. ISBN 978-80-7287-136-0

FROHNE, Dietrich, PFÄNDER, Hans Jürgen. *Poisonous Plants*. Second Edition. Manson Publishing Ltd., London, 2002, pp. 118 – 119. ISBN 1-874545-94-4

FRYDRYCH, Jakub (ed.). *Výroční zpráva za rok 2009*. Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, Praha, 2010, 48 s.

FRYDRYCH, Jakub (ed.). *Výroční zpráva za rok 2011*. Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, Praha, 2012, 48 s.

HINDLS, Richard, HRONOVÁ, Stanislava, SEGER, Jakub, FISCHER, Jakub. *Statistika pro ekonomy*. 6. vydání. Professional Publishing, Praha, 2006, 415 s. ISBN 80-86419-99-1

HOZÁK, Radkin. *Kudy vede cesta ke konopí*. Vesmír, 2010, 6 (89), 660 – 661.

CHARVÁT, Miroslav. *Problematika výběru účastníků kvalitativního výzkumu z řad uživatelů nelegálních drog*. Centrum adiktologie, PK 1. LF UK v Praze, 2005, 9 s.

JAHODÁŘ, Luděk. *Farmakobotanika, semenné rostliny*. Karolinum, Praha, 2006, 258 s. ISBN 80-246-1225-9

JURYSTOVÁ, Lucie. *Studie SLICE (Student Life Cohort in Europe)*. 2011. [cit. 2013-01-02] Dostupné z WWW: [//www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/](http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/)

JANČA, Jiří, ZENTRICH, Josef. *Herbář léčivých rostlin, díl 2*. Eminent, Praha, 1995, s. 224 – 227. ISBN 80-85876-04-3

KAVALÍROVÁ, Alena, VOŘÍŠEK, Václav., ULVROVÁ, Jana., VIŠŇOVSKÝ, Peter. *Hodnocení užívání konopí, extáze a metamfetaminu u studentů farmacie, výsledky analýzy moči*. Čes. a slov. Psychiatrie, 2005, 101, 7, 350-353.

KRŠIAK, Miloslav. *Marihuana. Jako droga a jako lék*. Vesmír, 2009, 88, 287.

MINAŘÍK, Jakub. *Rozdělení drog*. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Praha, 2007, 3 s.

MIOVSKÝ, Michal, ŠŤASTNÁ, Lenka, ŘEHAN, Vladimír. *Indikátory rizikového chování v kontextu užívání konopných drog*. Psychiatrie, 2004, 8, 4, 200-205.

MIOVSKÝ, Michal (ed.). *Konopí a konopné drogy. Adiktologické kompendium*. Grada, Praha, 2008, 533 s. ISBN 978-80-247-0865-2

MIOVSKÝ, Michal. *Marihuana. Jako droga a jako lék*. Vesmír, 2009, 88, 287.

MIOVSKÝ, Michal, SKÁCELOVÁ, Lenka, ZAPLETALOVÁ, Jana, NOVÁK, Petr (eds.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Sdružení SCAN a Centrum adiktologie PK 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, TOGGA, Praha, 2010, 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7

MRAVČÍK, Viktor (ed.). *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2011*. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti – Úřad vlády České republiky, 2012, 164 s. ISBN 978-80-7440-067-4

ŘEZANKOVÁ, Hana. *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Professional Publishing, Praha, 2007, 212 s. ISBN 978-80-86946-49-8

SCHREIBER, Vratislav. *Marihuana není neškodná*. Vesmír, 2007, 86, 609.

SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. ČZU v Praze, Praha, 2009, 107 s. ISBN 978-80-213-1736-9

ŠULCOVÁ, Alexandra. *Jak marihuana působí na obratlovce*. Vesmír, 2002, 81, 12, 686-687.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II*. Karolinum, Praha, 2008, 481 s. ISBN 978-80-246-131-85

VALÍČEK, Pavel (ed.). *Užitkové rostliny tropů a subtropů*. Academia, Praha, 2002, 486 s. ISBN 80-200-0939-6

VALÍČEK, Pavel. *Rostlinné omamné drogy*. Start, Benešov, 2002, 191 s. ISBN 80-86231-09-7

ZÁBRANSKÝ, Tomáš. *Drogová epidemiologie*. LF UP Olomouc, Olomouc, 2003, 95 s. ISBN 86-244-0709-4

ZÁBRANSKÝ, Tomáš. (ed.). *Užívání drog v Evropské unii – legislativní přístupy*. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost a Úřad vlády ČR, Praha, 2005, 42 s. ISBN 80-8673450-1

ZEMAN, Petr. *Nový trestní zákoník. Zaostřeno na drogy*, 2010, 8, 1, 1 – 12.

Ostatní zdroje:

Stav drogové problematiky v Evropě. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti. 2012. Úřad pro publikace EU, Lucemburk, s. 13-43. ISBN 978-92-9168-534-9

Oficiální internetové portály:

www.adiktologie.cz

www.drogy-info.cz

www.msmt.cz

www.npdc.mvcr.cz

www.emcdda.europa.eu

Citované zákony:

zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami

8. PŘÍLOHY

Příloha 1

DOTAZNÍK

muž/žena

věk

student bakalářského / magisterského studia

region trvalého bydliště

1. **Které drogy podle zákona patří mezi měkké?**
 - káva, čaj, kokový čaj, marihuana, hašiš
 - alkohol, tabák, marihuana
 - marihuana, hašiš, extáze, LSD
 - nevím

2. **Užil/a jste někdy v životě marihuanu?**
 - ano
 - ne

3. **Užil/a jste marihuanu v posledních 6 měsících?**
 - ano
 - ne

4. **Užil/a jste marihuanu v posledních 30 dnech?**
 - ano
 - ne

5. **Kolik Vám bylo let, když jste poprvé užil/a marihuanu?**
 - méně než 10 let
 - 10-14 let
 - 15-18 let
 - více než 18 let

6. **Přibližně kolikrát v životě jste užil/a marihuanu?**
 - 1 - 3 x
 - 4 - 10 x
 - více než 10 x

7. **Užil/a jste někdy v životě hašiš nebo hašišový olej?**
 - ano
 - ne

8. **Užil/a jste hašiš nebo hašišový olej v posledních 6 měsících?**
 - ano
 - ne

9. **Užil/a jste hašiš nebo hašišový olej v posledních 30 dnech?**
 - ano
 - ne

10. **Kolik Vám bylo let, když jste poprvé užil/a hašiš nebo hašišový olej?**
- méně než 10 let
 - 10-14 let
 - 15-18 let
 - více než 18 let
11. **Přibližně kolikrát v životě jste užil/a hašiš nebo hašišový olej?**
- 1 - 3 x
 - 4 - 10 x
 - více než 10 x
12. **Která osoba Vás poprvé motivovala k užití konopné drogy?**
- rodiče
 - sourozenci
 - partner/ka
 - přátelé
 - náhodní známí
 - jiná osoba
13. **Jste tolerantní vůči užívání konopných drog?**
- Ano, toleruji konzumaci obecně.
 - Ano, toleruji konzumaci jen ze zdravotních důvodů.
 - Ne, netoleruji.
 - Je mi to lhostejné.
14. **Je pro vás snadné opatřit si libovolnou konopnou drogu?**
- ano
 - ne
15. **Souhlasíte s legalizací marihuany?**
- Ano, souhlasím s úplnou legalizací marihuany.
 - Ano, souhlasím s částečnou legalizací marihuany pro lékařské účely.
 - Ne, nesouhlasím s legalizací.
16. **Znáte některou z institucí, která pomáhá drogově závislým? Pokud ano, prosím, uveďte konkrétně.**
- ano ...
 - ne
17. **V případě marihuany je dle zákona možné držet u sebe „menší než malé množství látky“. Víte, kolika gramům odpovídá menší než malé množství?**
- 1 gram
 - 10 gramů
 - 15 gramů
 - nevím
18. **Je dle vašeho názoru drogová prevence u dospívající mládeže dostatečná?**
- ano
 - ne
 - nedokáži posoudit

Příloha 2 Souhrnná výchozí tabulka

pohlaví	věk	student	region	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
žena	23	Mgr.	Praha	a	ano	ano	ano	b	c	ano
muž	24	Mgr.	Praha	b	ano	ano	ne	c	c	ne
žena	25	Mgr.	Praha	b	ano	ne	ne	d	b	ne
žena	23	Bc.	Praha	a	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	23	Bc.	Praha	c	ano	ne	ne	b	a	ne
muž	23	Mgr.	Praha	c	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	23	Mgr.	Praha	c	ano	ne	ne	c	a	ne
muž	21	Bc.	obec	b	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	25	Mgr.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	24	Mgr.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	21	Bc.	obec	a	ano	ano	ano	c	c	ne
žena	24	Mgr.	obec	c	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	25	Mgr.	město	c	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	24	Mgr.	obec	b	ano	ne	ne	d	c	ne
muž	26	Mgr.	Praha	b	ano	ano	ne	b	c	ano
žena	23	Mgr.	město	a	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	23	Bc.	Praha	a	ano	ne	ne	a	c	ano
žena	23	Mgr.	Praha	b	ano	ne	ne	c	c	ne
žena	26	Mgr.	Praha	c	ano	ano	ne	b	b	ne
žena	26	Mgr.	Praha	b	ano	ano	ano	d	b	ano
žena	25	Mgr.	obec	b	ano	ne	ne	c	a	ne
muž	28	Mgr.	obec	c	ano	ano	ne	d	c	ano
žena	25	Mgr.	Praha	c	ano	ne	ne	d	a	ne
muž	23	Mgr.	město	a	ano	ano	ano	b	c	ano
muž	22	Bc.	Praha	b	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	26	Mgr.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	26	Mgr.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	23	Mgr.	obec	b	ano	ne	ne	d	b	ne
muž	25	Mgr.	Praha	c	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	26	Mgr.	obec	b	ano	ano	ne	c	a	ne
žena	22	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	b	ano
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	c	c	ne
žena	20	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	20	Bc.	město	b	ano	ne	ne	b	b	ne
muž	24	Bc.	obec	b	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	d	a	ne
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	d	a	ne

žena	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	26	Mgr.	město	b	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	21	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	26	Bc.	Praha	c	ano	ano	ne	b	c	ano
žena	22	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	b	ano
žena	23	Mgr.	Praha	b	ano	ne	ne	b	c	ne
žena	20	Bc.	město	c	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	25	Mgr.	Praha	a	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	20	Bc.	město	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	24	Mgr.	obec	a	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	22	Bc.	Praha	b	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	24	Mgr.	obec	b	ano	ne	ne	d	a	ano
žena	22	Mgr.	Praha	d	ano	ne	ne	c	b	ne
žena	23	Mgr.	město	c	ano	ano	ne	d	c	ano
muž	22	Mgr.	obec	a	ano	ne	ne	c	b	ano
muž	20	Bc.	obec	d	ano	ne	ne	d	a	ne
muž	23	Bc.	Praha	b	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	20	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	c	c	ne
žena	21	Bc.	město	b	ano	ano	ano	c	a	ne
muž	20	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	22	Mgr.	obec	a	ano	ne	ne	d	b	ne
muž	21	Bc.	Praha	a	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	d	a	ne
muž	25	Bc.	Praha	c	ano	ne	ne	c	c	ano
žena	22	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	b	c	ne
muž	21	Bc.	město	c	ano	ne	ne	c	a	ne
muž	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	24	Mgr.	Praha	a	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	21	Bc.	město	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	20	Bc.	město	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	25	Mgr.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	25	Mgr.	Praha	b	ano	ano	ne	c	c	ano
žena	20	Bc.	Praha	c	ano	ano	ano	c	c	ne
žena	21	Bc.	Praha	a	ano	ano	ne	c	b	ne
žena	25	Mgr.	město	c	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	22	Bc.	Praha	c	ano	ne	ne	b	a	ne
žena	25	Mgr.	obec	b	ano	ano	ne	d	c	ne
žena	24	Mgr.	Praha	b	ano	ne	ne	c	b	ne
muž	24	Mgr.	Praha	a	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	21	Bc.	město	b	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	b	ano
žena	23	Mgr.	Praha	a	ano	ano	ne	c	b	ano
muž	25	Mgr.	Praha	c	ano	ne	ne	c	c	ano

muž	25	Bc.	Praha	a	ano	ano	ano	b	c	ano
muž	25	Mgr.	Praha	c	ano	ano	ne	b	c	ano
žena	24	Mgr.	město	b	ano	ne	ne	c	c	ano
muž	25	Mgr.	Praha	c	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	22	Bc.	Praha	b	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	24	Mgr.	Praha	b	ano	ano	ano	c	c	ano
žena	22	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	d	b	ne
žena	24	Mgr.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	23	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	a	ne
žena	25	Mgr.	obec	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	26	Mgr.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	23	Mgr.	město	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	22	Mgr.	obec	c	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	24	Mgr.	obec	b	ano	ano	ne	c	a	ano
muž	23	Bc.	Praha	c	ano	ano	ano	b	c	ano
žena	22	Mgr.	Praha	b	ano	ne	ano	c	c	ne
muž	20	Bc.	obec	c	ano	ano	ne	d	b	ano
muž	20	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	c	b	ne
muž	20	Bc.	obec	a	ano	ano	ne	c	a	ne
muž	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ano	c	c	ano
muž	20	Bc.	obec	a	ano	ano	ano	c	c	ano
muž	20	Bc.	obec	a	ano	ano	ano	c	c	ano
muž	20	Bc.	Praha	c	ano	ano	ano	b	c	ano
muž	20	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ano
muž	20	Bc.	město	b	ano	ano	ano	d	a	ne
muž	19	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	21	Bc.	Praha	d	ano	ne	ne	c	b	ne
muž	22	Bc.	obec	b	ano	ne	ne	d	a	ano
muž	21	Bc.	obec	c	ano	ne	ne	d	b	ano
muž	19	Bc.	obec	a	ano	ne	ne	c	a	ne
muž	20	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	c	b	ne
muž	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	d	b	ne
muž	21	Bc.	Praha	a	ano	ne	ne	b	c	ano
muž	20	Bc.	obec	b	ano	ano	ano	c	c	ano
muž	20	Bc.	město	a	ano	ne	ne	c	a	ne
muž	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	b	ne
muž	19	Bc.	město	d	ano	ne	ne	c	a	ne
muž	20	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	19	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	d	b	ne
muž	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	a	ne
muž	19	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	19	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
muž	20	Bc.	obec	a	ano	ne	ne	c	c	ne

muž	22	Bc.	Praha	b	ano	ano	ano	c	c	ano
muž	22	Bc.	Praha	d	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	c	b	ne
žena	19	Bc.	obec	d	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	c	b	ne
žena	19	Bc.	obec	b	ano	ne	ne	d	a	ne
žena	19	Bc.	obec	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	19	Bc.	obec	a	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	23	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	d	a	ne
žena	19	Bc.	město	a	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	město	a	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	obec	d	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	21	Bc.	město	b	ano	ano	ne	c	b	ne
žena	22	Bc.	obec	a	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	20	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	19	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	b	a	ne
žena	20	Bc.	město	a	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	21	Bc.	město	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	24	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	c	b	ne
žena	20	Bc.	město	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	obec	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	19	Bc.	Praha	a	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	Praha	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	19	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	c	ne
žena	19	Bc.	město	b	ano	ne	ne	c	b	ne
žena	21	Bc.	Praha	b	ano	ano	ne	d	c	ne
žena	19	Bc.	Praha	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	20	Bc.	obec	b	ano	ne	ne	c	a	ne
žena	19	Bc.	obec	d	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	21	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne
žena	20	Bc.	obec	b	ne	ne	ne	-	-	ne

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
ano	ne	c	a	d	a	ano	c	Drop in	b	ano
ne	ne	a	a	d	a	ano	a	drop-in	c	?
ne	ne	a	a	d	b	ano	b	ne	a	?
ano	ne	d	a	d	a	ano	a	drop in	b	ano
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	Drop in	d	ne
ano	ano	b	c	d	a	ano	a	Cafe Therapy	c	ano
ne	ne	-	-	d	a	ano	a	ne	a	ne
ano	ne	c	c	d	a	ano	a	Drop in	b	ano
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	DROP-IN	d	ne
ne	ne	-	-	f	d	ano	b	dropin	a	?
ne	ano	-	-	d	a	ano	a	neznám	a	ano
ano	ano	c	c	d	a	ano	a	drop in	a	?
ne	ne	-	-	a	d	ano	b	DropIN	a	?
ano	ne	-	-	d	a	ano	b	DropIn	a	ne
ne	ne	c	b	d	b	ano	b	DropIn	b	ne
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	b	ne
ne	ne	a	c	b	a	ano	b	d	b	?
ano	ne	-	-	d	c	ano	c	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	a	Drop In	d	ano
ne	ne	d	a	d	a	ano	a	DROPIN	a	?
ne	ne	-	-	c	b	ne	b	Drop In	d	?
ne	ne	d	a	d	a	ano	a	ne	b	?
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	DROPIN	a	?
ano	ne	b	c	d	a	ano	c	d	b	ano
ne	ne	d	a	d	d	ano	a	ne	d	ne
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	Ne	a	ne
ano	ano	c	c	d	a	ano	b	drop in	b	?
ne	ne	-	-	d	d	ne	b	ne	d	?
ne	ne	-	-	e	b	ne	b	Drop in	d	ano
ne	ne	d	a	d	d	ano	b	DROPIN	a	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	a	neznám	b	ne
ne	ne	-	a	d	a	ano	a	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	K centrum	d	?
ano	ano	c	c	d	a	ano	a	Ústav Bohnice	c	ano
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	ne	a	ano
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	neznám	d	?
ne	ne	c	a	b	d	ano	b	Dropin,	a	?

								Kcentrum		
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	dropin	d	ne
ne	ne	c	a	d	a	ano	b	drop-in	a	?
ano	ne	d	a	d	b	ano	b	Drop in, Bohnice	a	ne
ne	ano	-	-	d	a	ano	a	Dropin	b	ne
ne	ne	-	-	d	a	ne	a	dropin	b	?
ano	ne	c	c	d	a	ano	a	DROP IN	c	?
ne	ne	-	-	f	c	ne	b	dropin	a	?
ano	ano	c	c	d	a	ano	a	drop in	b	?
ne	ne	c	b	d	a	ano	a	droppin	b	?
ne	ne	-	a	d	b	ne	b	Naděje	d	?
ne	ano	-	-	d	a	ano	b	K centrum	d	ano
ne	ne	d	a	d	a	ano	a	ne	b	ano
ne	ne	c	a	d	a	ano	a	AD centrum	b	ano
ne	ne	-	-	f	a	ano	a	d	a	?
ne	ne	b	c	d	a	ano	b	neznam	b	?
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	Protidr. centum	a	ano
ne	ne	-	-	d	c	ano	a	ne	d	ano
ne	ne	-	-	a	b	ano	b	Ne	a	?
ne	ne	-	-	f	a	ano	a	ne	d	ne
ne	ne	d	a	d	a	ano	a	DROP IN	c	ne
ne	ne	-	-	d	c	ne	b	drop in	a	ne
ne	ne	c	b	e	a	ano	b	Drop-In	b	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	a	drop in	b	ne
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	d	ano
ne	ne	-	-	d	a	ne	a	drop-in	a	?
ne	ne	d	a	d	a	ano	a	neznám	d	ne
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	b	ne
ne	ne	-	-	d	d	ano	c	d	d	?
ne	ne	-	-	f	b	ano	b	DROPIN	a	ne
ne	ne	c	c	d	a	ano	a	Drop in	c	ano
ne	ne	-	-	d	a	ano	a	Drop in, Anima	a	ano
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	Drop-in	a	ne
ne	ne	c	a	d	a	ano	a	Drop In	a	ne
ne	ne	-	-	e	d	ne	b	neznám	a	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	a	ne	a	?
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	drop-in	a	ne
ano	ne	c	a	d	a	ano	a	dropin	c	ano
ano	ne	d	a	d	a	ano	a	ne	a	ne
ano	ne	d	a	d	a	ne	a	Červený kříž	a	ano
ne	ne	c	a	d	a	ano	a	Drop in	d	ne
ne	ne	d	a	d	c	ano	b	dropin	d	?

ano	ne	c	c	d	a	ano	b	Drop In	c	?
ne	ne	c	c	d	a	ano	a	drop in	b	ne
ne	ne	c	b	d	a	ano	a	dropin	d	ano
ne	ne	c	a	c	a	ano	b	DROPIN	a	ne
ano	ano	b	c	d	a	ano	a	drop in	a	ne
ano	ano	c	b	d	a	ne	a	dropin	a	?
ne	ne	-	-	c	b	ano	a	ne	c	ne
ne	ne	-	-	a	d	ano	a	ne	b	ne
ne	ne	-	-	a	c	ne	b	drop in	b	ne
ne	ne	-	-	c	a	ne	b	Drop In	d	?
ne	ne	-	-	a	c	ne	b	ne	d	?
ne	ne	-	-	f	c	ne	c	drop-in	d	ne
ne	ne	-	-	f	c	ne	b	a	a	ne
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	ne	d	?
ne	ne	c	c	d	a	ano	a	drop in	c	?
ne	ne	-	-	d	b	ne	b	Prev-centrum	b	ne
ne	ne	d	a	d	a	ano	a	ne	d	ano
ne	ne	-	-	d	b	ano	a	ne	b	ne
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	ne	b	?
ano	ne	c	b	d	a	ano	a	drop in	c	ano
ano	ano	c	c	d	a	ano	a	ne	b	?
ano	ne	c	b	d	a	ano	a	ne	b	?
ano	ano	d	c	f	a	ano	a	drop in	c	?
ne	ne	-	-	f	a	ne	b	ne	a	?
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	f	d	ne	b	ne	b	?
ne	ne	c	a	d	d	ano	b	ne	d	ne
ne	ne	-	-	d	d	ne	b	ne	a	ne
ne	ne	d	a	d	a	ano	a	ne	d	ano
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	ne	b	?
ne	ne	-	-	d	b	ano	a	drop in	b	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	ne	d	?
ne	ne	c	a	d	a	ano	a	k centrum	b	ne
ne	ne	c	a	d	a	ano	b	ne	b	ano
ne	ne	-	-	d	c	ne	c	ne	a	?
ne	ne	-	-	d	b	ano	c	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	c	ano	c	ne	d	ne
ne	ne	-	-	f	a	ano	b	drop in	d	ano
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	c	ne	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	d	?
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	d	?
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	k centrum	a	ne

ne	ne	c	b	d	a	ano	a	drop in	c	ano
ne	ne	-	-	f	b	ne	c	ne	d	?
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	renarkon	a	ne
ne	ne	-	-	f	c	ne	c	ne	d	?
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	drop in	a	ne
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	a	?
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	ne	a	?
ne	ne	-	-	f	b	ne	c	ne	d	ne
ne	ne	-	-	f	c	ne	c	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	d	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	f	a	ano	b	ne	d	ano
ne	ne	-	-	f	a	ano	b	ne	d	ano
ne	ne	-	-	f	c	ne	c	ne	d	?
ne	ne	-	-	e	a	ano	a	ne	a	ne
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	d	?
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	f	b	ano	b	ne	d	ne
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	a	?
ne	ne	-	-	f	a	ne	b	ne	d	ne
ne	ne	-	-	f	a	ne	b	ne	a	?
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	b	ne
ne	ne	-	-	d	a	ne	b	k centrum	c	?
ne	ne	-	-	d	b	ne	b	ne	a	ano
ne	ne	-	-	f	a	ne	b	drop in	d	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	ne	b	?
ne	ne	-	-	f	b	ano	b	ne	a	?
ne	ne	-	-	f	b	ano	b	drop in	d	ano
ne	ne	-	-	b	d	ano	b	ne	d	ne
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	b	ano
ne	ne	-	-	d	a	ano	a	ne	b	ne
ne	ne	-	-	d	a	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	d	b	ano	b	ne	a	ne
ne	ne	-	-	f	c	ano	c	ne	d	ne
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	d	?
ne	ne	-	-	f	b	ne	b	ne	d	?

Příloha 4 Kontingenční tabulky absolutních četností (závislost na pohlaví)

1. Které drogy podle zákona patří mezi měkké?

	káva, čaj, kokový čaj, marihuana, hašiš	alkohol, tabák, marihuana	celkem
muž	15	25	40
žena	14	73	87
celkem	29	98	127

2. Užil(a) jste někdy v životě marihuanu?

	ano	ne	celkem
muž	33	24	57
žena	20	83	103
celkem	53	107	160

3. Souhlasíte s legalizací marihuany?

	ano	ne	celkem
muž	52	5	57
žena	94	9	103
celkem	146	14	160

4. Je drogová prevence dostatečná?

	ano	ne	celkem
muž	14	17	31
žena	18	52	70
celkem	32	69	101

5. Je pro Vás snadné opatřit si drogu?

	ano	ne	celkem
muž	48	9	57
žena	70	33	103
celkem	118	42	160

6. Jste tolerantní vůči užívání konopných drog?

	ano	ne	celkem
muž	46	4	50
žena	76	12	88
celkem	122	16	138

Příloha 4 Kontingenční tabulky absolutních četností (závislost na stupni studia)

1. Užil(a) jste někdy v životě marihuanu?

student	ano	Ne	celkem
bakalářského studia	75	32	107
magisterského studia	42	11	53
celkem	117	43	160

2. Přibližně kolikrát v životě jste užil(a) marihuanu?

student	1-3 x	4-10 x	Více než 10 x	celkem
bakalářského studia	28	19	29	76
magisterského studia	7	9	26	42
celkem	35	28	55	118

3. Užil(a) jste někdy v životě hašiš?

student	ano	Ne	celkem
bakalářského studia	28	79	107
magisterského studia	25	28	53
celkem	53	107	160

4. Přibližně kolikrát v životě jste užil(a) hašiš?

student	1-3 x	4-10 x	Více než 10 x	celkem
bakalářského studia	14	5	9	28
magisterského studia	15	3	8	26
celkem	29	8	17	54

5. Jste tolerantní vůči užívání konopných drog?

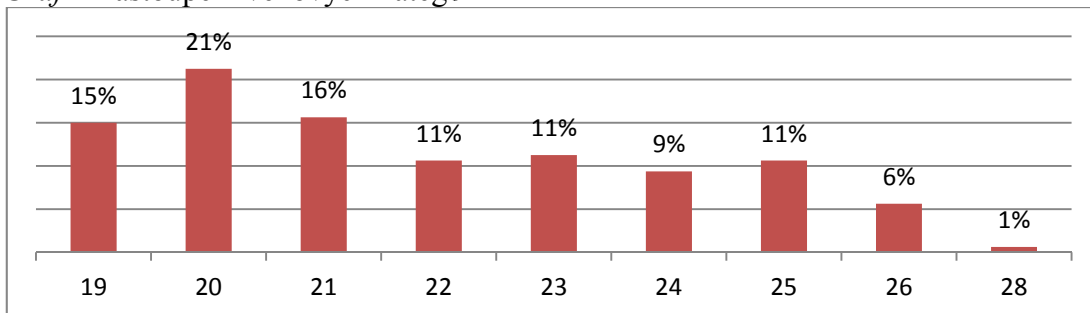
student	ano	Ne	celkem
bakalářského studia	82	11	93
magisterského studia	40	5	45
celkem	122	16	138

6. Souhlasíte s legalizací marihuany?

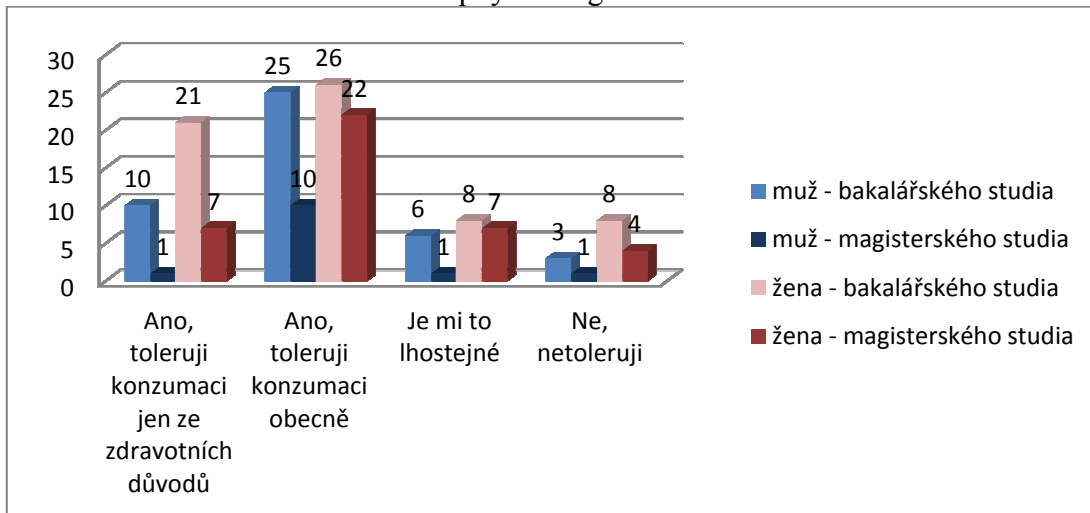
student	ano	Ne	celkem
bakalářského studia	97	10	107
magisterského studia	49	4	53
celkem	146	14	160

Příloha 5

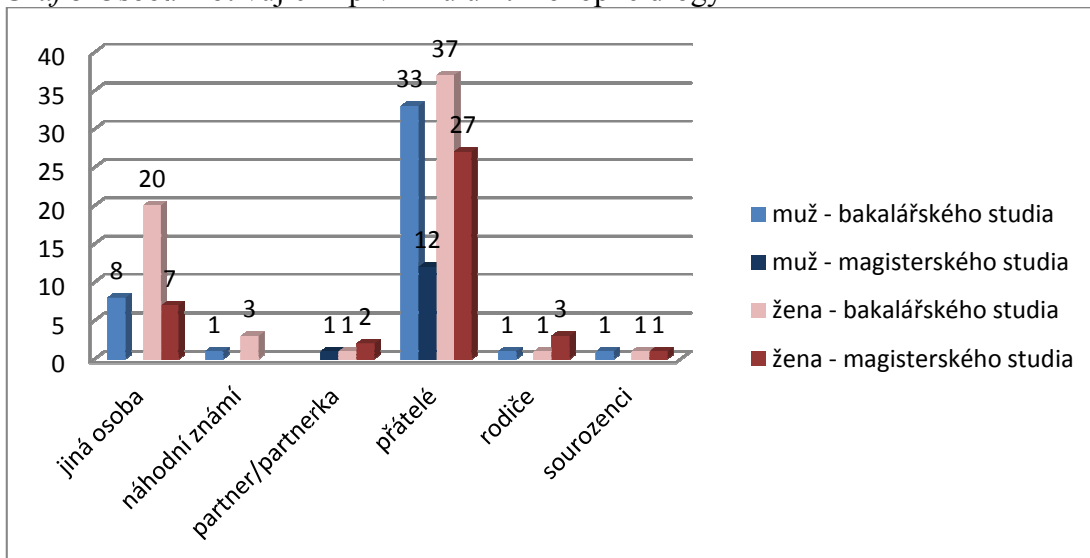
Graf 1 Zastoupení věkových kategorií

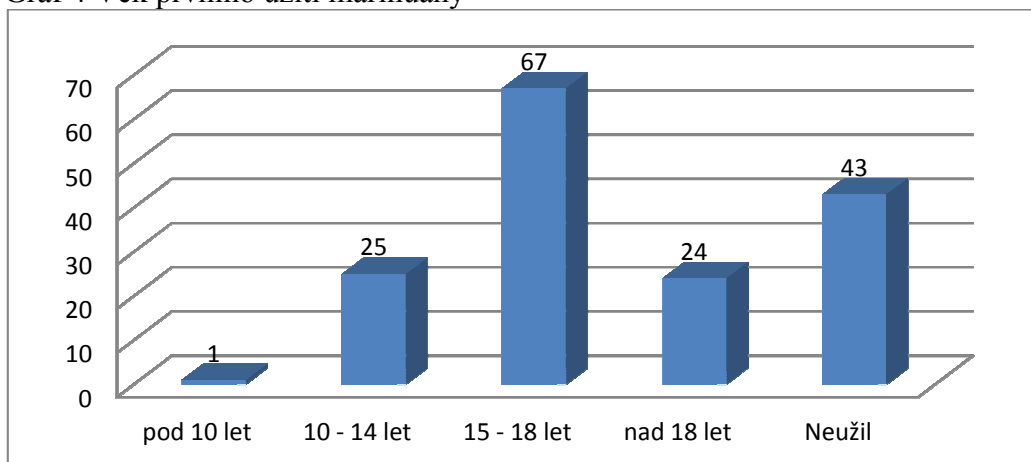
Graf 2 Tolerance vůči užívání konopných drog

Graf 3 Osoba motivující k prvnímu užití konopné drogy

Graf 4 Věk prvního užití marihuany

Tabulka 1 Dostupnost konopných drog

Je pro Vás snadné opatřit si libovolnou drogu?	muži		Celkem muži	ženy		Celkem ženy	Σ
	Bc.	Mgr.		Bc.	Mgr.		
ne	9	0	9	22	11	33	42
ano	35	13	48	41	29	70	118
Celkový součet	44	13	57	63	40	103	160

Tabulka 2 Souhlas s legalizací marihuany

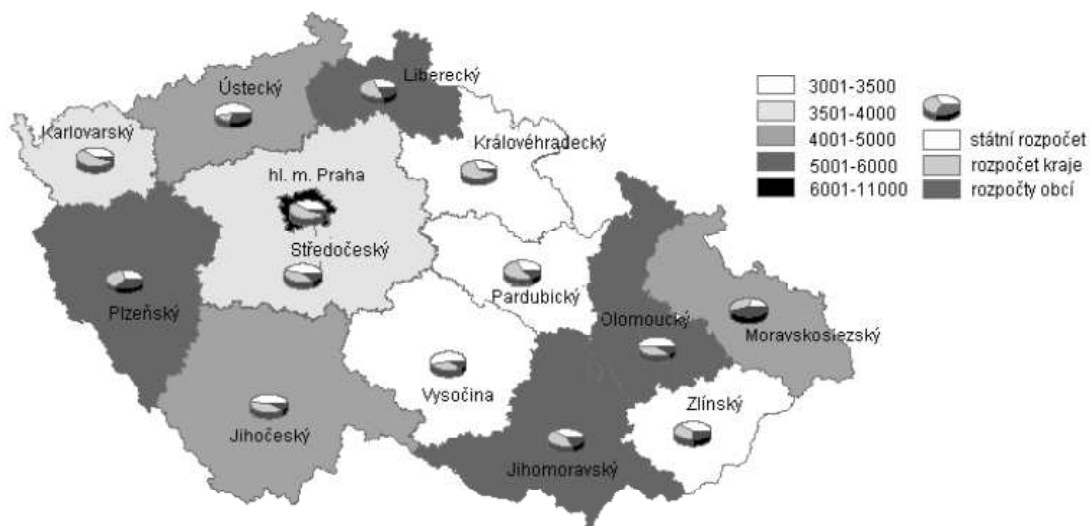
Souhlasíte s legalizací?	muži		Celkem muži	ženy		Celkem ženy	Σ
	Bc.	Mgr.		Bc.	Mgr.		
Souhlasím s částečnou legalizací marihuany pro lékařské účely	22	5	27	43	21	64	91
Souhlasím s úplnou legalizací marihuany	18	7	25	14	16	30	55
Ne, nesouhlasím	4	1	5	6	3	9	14
Celkový součet	44	13	57	63	40	103	160

Tabulka 3 Marihuana – množství menší než malé dle zákona

Dle zákona	muži Bc.	muži - Mgr.		ženy - Bc.	ženy - Mgr.		celkem
1 gram	13	1	14	29	19	48	62
10 gramů	13	6	19	11	7	18	37
15 gramů	7	4	11	2	1	3	14
nevím	11	2	13	21	13	34	47
Celkový součet	44	13	57	63	40	103	160

Příloha 6

Výdaje na protidrogovou politiku ze státního a místních rozpočtů v krajích ČR v r. 2011, v tis. Kč na 100 tis. obyvatel ve věku 15–64 let

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti

Příloha 7

Program odborné konference Cannafest 2012

čas	KONFERENCE: KONOPÍ - OBJEVENÝ POTENCIÁL přednáška / příspěvek PÁTEK 9.11.2012: POTENCIÁL VYUŽITÍ KONOPÍ
12:00 hod.	Tisková konference k zahájení veletrhu
13:00 hod.	<i>Jan Vít Trčka, etnograf - o.s. Konopa (ČR)</i> Konopí v české lidové kultuře
13:45 hod.	<i>Bc. Michal Ruman - o.s. Konopa (ČR)</i> Současné trendy pěstování a využití konopí v Evropě
14:30 hod.	<i>Ing. Marie Bjelková, Ph.D. - Agritec, s.r.o. (ČR)</i> Výnosové parametry vybraných odrůd konopí setého
15:15 hod.	<i>Doc. Ing. Marie Hrušková, Csc. - VŠCHT (ČR)</i> Užití různých forem konopné mouky v cereálním oboru
15:45 hod.	<i>Gianpaolo Grassi - CRA-CIN Výzkumné centrum průmyslových plodin (Itálie)</i> Produkce a šlechtění odrůd léčebného konopí v Itálii
16:45 hod.	<i>Peter Rausch - Nektar Naturkosmetik (Rakousko)</i> CBD – přírodní kanabinoid s velkým terapeutickým významem
17:45 hod.	<i>Gordon Dobritsch, Thomas Baechler - Terra Energetika GmbH and Tattwas (Švýcarsko)</i> Nové přírodní léčivo z konopí

čas

přednáška / příspěvek

SOBOTA 10.11.2012: LÉČEBNÉ KONOPÍ

- 12:00
hod. *Ing. Aleš Sušický, Dip.Hom - Homeopatická fakulta s klinikou (ČR, Brno)*
Obraz homeopatického léku Cannabis indica v klasické homeopatii a jeho použití v praxi
- 13:00
hod. *Doc. RNDr. Lumír Ondřej Hanuš, Dr.Sc., dr.h.c.mult. - Institut pro výzkum drog (Jerusalem – Izrael)*
Konopí - léčebná příležitost či pokušení drogy?
- 14:00
hod. *Dr. Franjo Grotenhermen - Mezinárodní sdružení pro kanabinoidního léčiva /IACM/ (Německo)*
Udržování rovnováhy: Role a funkce endokanabinoidního systému
- 15:00
hod. *Zdeněk Majzlík – Léčení migrény (ČR)*
Martina Kafková – Léčení doprovodných znaků roztroušené sklerózy cannabisem. Zkušenost v tolerování užívání konopí v nemocnicích. (ČR)
Léčebné konopí v praxi jedné rodiny
- 16:00
hod. *Boaz Wetchel (Izrael)*
Léčebné konopí v Izraeli: skutečnost vs. vytoužená skutečnost
- 17:00
hod. *Mimi Peleg - Merchar (Izrael)*
Rozsáhlá instruktáž o konopí – poučení ze 3 let v Izraeli
- 18:00
hod. *Liana Held (Kalifornie, USA)*
Pozitivní a negativní globální dopady léčebného konopí v Kalifornii
- 19:00
hod. *Martin Barriuso Alonso - Federace uživatelů konopí /FAC/ (Španělsko)*
Společenské kluby konopí ve Španělsku: Mezi sdružením a komercializací

čas	přednáška / příspěvek
	NEDELE 11.11.2012: PĚSTOVÁNÍ, AKTIVISMUS A PRÁVO
12:00 hod.	<i>Julian S. Karadjov, PhD – Balkan Plant Sciences (Sofie, Bulharsko)</i> Nejmodernější technologie pro automatickou stabilizaci a pufrování pH
12:45 hod.	<i>Jana Jesenská (ČR)</i> Vaporizace – odpařování přírodních léčivých látek
13:15 hod.	<i>David Stahl, pěstitel léčebné marihuany (Kalifornie & Havaj)</i> Jak venkovně pěstovat konopí v lékařské BIO kvalitě
13:45 hod.	<i>Frederick Polak, psychiatr (Nizozemsko)</i> Postřehy o konopí a jeho postavení v Evropě
14:30 hod.	<i>Joep Oomen - ENCOD (Belgie)</i> Společenské kluby konopí – návrh trhu s konopím regulovaného od spodu
15:15 hod.	<i>Martí Cànaves Llitrà - DMT ADVOCATS (Španělsko)</i> Projekt Rasquera
16:15 hod.	<i>JUDr. Vladimír Zemko, právník (Slovensko)</i> Kriminalizace marihuany z pohledu materiálních pramenů práva
17:00 hod.	<i>Annie Machon - Leap Europe (Německo)</i> Osoby prosazující zákon proti prohibici drog
18:00 hod.	<i>Ing. Mgr. Vendula Běláčková, MUDr. Tomáš Zábranský, PhD. - členové petičního výboru léčebné konopí (ČR)</i> Petice za léčebné konopí a vývoj legislativních změn v České republice – roční bilance

Příloha 8

Fotodokumentace

Technické konopí

Zdroj: <http://www.konopi.info/default.asp?ch=209&typ=1&val=121946&ids=0>

Velkopěstírna marihuany – razie policie

Zdroj: <http://mostecky.denik.cz/zlociny-a-soudy/policie-odvezla-z-havrane-metrak-marihuany20090908.html>

Ukázka pěstební technologie - indoor

Zdroj: <http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/pestitele-marihuany-vybourali-majiteli-domu-zdi-a-nechali-statisicove-dluhy-za-proud.html>

Zabavená marihuana dealera

Zdroj: <http://biskupiecpomorski.wm.pl/30862,Marihuana-nie-trafi-pod-choinke.html#axzz2NQkEaYhr>

Konopné drogy

Zdroj: http://marijuana-seeds-cannabis.com/marijuana_seeds_cannabis_how_to_make_hashesh.php

Kokový čaj

Zdroj: <http://lovelypackage.com/fusion-mate-de-coca/>